

Okaka Amzazirrün Kla Yesu Kerriso Zonka Ne Kla Okaka Simzazilürr Ngaensingül Bóktan

Zon ini peba wató wialómórr, Zebedin siman olom, Zeimsün zonaret. Wa tüób ta Yesun darrü umulbain olom yarilürr. Zon ini peba aprrapórr ugón wialómórr, pail 95 nóma yarilürr Kerrison amtómól kakóm, Patmos kaodó (1:9). Ene tonarrdó Rrom king Yesun amkoman angun pamkolpam wirri müp nüliónónóp, zitülkus ibü ubi koke yarilürr Rrom king [ótókóm]. Wa Zon Patmos kaodó zirrapónórr, zitülkus Zon Morroal Bóktan Yesunkwata büdrrat yarilürr. Patmos 100 kilomita yarilürr Epesus wirri basirrdügab, Eisian Maludü, Eisia Maenorr kugupidü. Epesus Zonón ngyaben basirr yarilürr. Patmos kao errkya Grris kantrridüma akó Epesus Tórrki kantrridüma.

Zon ini peba igósüm wialómórr, Yesun amkoman angun pamkolpam arüng bótanóm, karrkukus bórrangóm müp tonarrdó. Wa wialómórr ene dómdóm wirri gazirrankwata, [satania] sab Godpükü nóma gazirr yarile. Satania sab amkoman bangun pamkolpam wirrian müp alión yarile, a God sab ibüka tóba timam irrbüne, igósüm satani gaodó koke yarile ibü kolae bainüm. Dómdóm God sab satani dudu utut ine akó blaman oyaka nidi bóka bamgündako. Wa sab tüp akó pülpül küsil nine akó tóba pamkolpama sab ene küsil klamdó ngyaben

kwarile, bagürwómpükü akó paudüdü.

Ini peba igó ngarkwatódó wialómórróna, elk-laza dandangabkwata. Blaman amkoman ban-gun pamkolpam gaodó kwarilürr ene bóktan [küp amzyatóm], a ngibürr pamkolpam koke. Namba 7 wirri namba in pebadó. Ene namban küp módóga: *dudu*.

Ini Peban Bóktan Zono Módógako:

- A. Ngaensingül bóktan 1:1-8
 - 1. Ini pebankwata umulbain bóktan 1:1-3
 - 2. Tapaku bóktan Zonkagab 7 sosdó 1:4-8
- B. Nuszan kla Kerrisonkwata 1:9-20
- C. Yesu Kerrison bóktan 7 sosdó 2:1-3:22
- D. Kwitüm kingan mórran kla 4:1-5:14
 - 1. Godón kwitüdü ótók 4:1-11
 - 2. Arrngamórrón peba akó Sip Kupo 5:1-14
- E. 7 Gus poko-e ngalaorrón sye 6:1-8:5
- F. 7 Mobolzan kla 8:6-11:19
- G. Kol, wirri atrrórrzan kla, akó nurr lar 12-13
- H. Ngibürr pokoa tómbapón 14
- I. 7 Godón ngürsilpükü kübül 15-16
- J. Babilon 17:1-19:5
- K. Sip Kupoan alongalo kol amióg tóredó 19:6-10
- L. Nótó mórran yarilürr gabülpli os kwitüdü 19:11-21
- M. Kerrison balngomól akó Godón balngomól 20:1-22:5
 - 1. Yesu sab 1,000 pailüm balngomól yarile 20:1-6
 - 2. Satanian dómdóm zóngang akó oya ut-ut ain 20:7-10
 - 3. Godón бүдүл zaz bain 20:11-15
 - 4. Kүsil пүлпүл akó күsil түп 21:1-8
 - 5. Kүsil Zerrusalem 21:9-22:5

N. Dómdóm alakón bóktan 22:6-21

Ini Pebankwata Umulbain Bóktan

¹ Ini pebadó Yesu Kerriso barrón elklaza okaka azazinda, oya God ne kla iliónürr pupainüm tóba zaget pamkolpamdó, kari poko ne elklaza tómbapónóm kaindako. Yesu ini okaka azazirrün kla tóba [anerrudüma] zirrsapónórr tóba zaget pam Zonka. ² Zon ini elklaza blaman pupo ninóp, wa ne kla nósenóp akó arrkrrurr: Godón bóktan akó Yesu Kerriso ne amkoman bóktan pupo tinóp.

³ Bagürwóm watóke, [prropetan bóktan] opor ini pebadó wirribóka nótó bótangda, akó bagürwóm idipako, nidi arrkrrudako akó ene elklaza gangga arrbündako, ne kla wibalómórrónako ini pebadó. Zitülkus módóga, tonarra tugupurr kuri tübine.

Tapaku Bóktan Zonkagab 7 Sosdó

⁴ Ka, Zon, ini peba mórrag kótó wialómdóla 7 sosdó Eisia* Prrobins kugupidü.

Ka tóredóla, [gail tonarr] akó moboküpdü paud sab yabüka asi ki namülam Godkagab, nótó yarilürr akó errkya nótóka akó sab nótó tame, akó ene 7 samudügab,† oya kingan mórran kla obzek kwata nidipako, ⁵ akó Yesu Kerrisokagab. Yesu amkoman moboküpi bóktan amgolda Godónkwata, wa ne kla nósenóp. God

* **1:4** Zonón tonarrdó, Eisia darrü prrobins yarilürr, Rrom kinga ne bwób alngomól yarilürr. Errkya ene poko Tórrki kantrridü pokoa, Eisia Maenorr kugupidü. † **1:4** 7 samu: Ini dandanga Godón Samum zamngólda.

oya ngaen-gógópan irsümülürr бүдүлдүgab,
akó wa ini tüpan king balngomólda.

Oya [moboküpdü ubi] mibükamóma akó wa
mibü [aurdü semanórr] mibiób kolae tonar-
rdógab tóbanóm óe-e. ⁶ Wa mibü kuri tinóp
king akó [prristüm] tóba Godónkü zagetóm, oya
Ab nótóke. Ini blaman zitülkusdü, pamkolpama
Yesun ngi wirri kwitüm ki emngyelnórre akó
oyaka arüng asi ki yarile metat-metat! [Amen].

⁷ Tübarrrru! Wa pülpül pokopükü tótókda,
da sab blamanab ilküpa eserre,

enana oya nidi anóbóp,
akó blaman bwób-bwób pamkolpama ini
tüpdü sab oyabókamde yón gyaur korale
tibiób gumdügab. Ó, amen!

⁸ [Lod] God bóktanda wagó, “Ka Alpa akó
Omegala,‡ nótó namülnürrü akó errkya nótókla
akó sab nótó tamo, Wirrian Arüng Nótókla.”

Nuszan Kla Kerrisonkwata

⁹ Ka, Zon, yabü zonaret, ka yabü kamadla müp
apadóm akó azid aengóm. Ka yenkümla Godón
Kingzan Balngomóldó akó ka yenkü karrkukus
zamngóldóla, mi Yesuka dabyórrünzanakla.
Kürü kaodó küngrinóp, ngi Patmos, zitülkus ka
Godón bóktan amgol namülnürrü akó Yesu ne
amkoman bóktan pupo bain yarilürr. ¹⁰ Lodón

1:7 Daniel 7:13; Metyu 20:34; Mak 13:26; Luk 21:27 **1:7** Zon
19:34, 37 **1:7** Zekarrea 12:10 ‡ **1:8** Alpa akó Omega, oya küp
módóga: God blaman elklazab zitülkusa. Wa ngaen-gógópana
akó wa soloa. (Alpa Grik alpabetan ngaen-gógópan ngi zitüla
akó omega dómdóm ngi zitüla.)

ngürrdü, § Godón Samua kürüka tübangrinürr akó wa kürü alngomól yarilürr. Da kólba kakota ka wirri bóktan bómgół arrkrrurrü, wamaka mobilzan klama* búnganda, ¹¹ igó bóktankü wagó, “[Arrngamórrón pebadó] wibalóm ma ne kla basendóla, da ini 7 sosdó zirnapónónómke ini 7 wirri basirrdü: Epesus, Smórrna, Pergamum, Tiatirra, Sarrdis, Piladelpia, akó Leodisia.”

¹² Ka byalüngürrü tai asenóm kürüka nótó bóktan yarilürr. Da ka nóma byalüngürrü, ka 7 zyón klamab amngyel zitülkus nósenóp, [golde] tómbapórrón. ¹³ Ene 7 zyón klamab amngyel zitülkusab aodó, darrü olom yarilürr, wamaka pamkolpamab olome, kokrrapan mórrkenyórr baterrón tai kókó omkor, akó golde tónggapórrón sas† baterrón dalgüp ngarkwat. ¹⁴ Oya singüldü órrngóen kari gabülpli koke kwarilürr, gabülpli [sip] ngünzan ó akó gabülpli pülpül pokozan.‡ Akó oya ilküp nis inzan namülnürri, wamaka ura wirri arüngi baebda. ¹⁵ Oya wapór nis brronzzan ongang bapón namülnürri, wirri ura adüngürrün. Oya gyagüpa igó bódean yarilürr, wamaka wirri naea ukwómpükü bókanda. ¹⁶ Wa 7 wimurr amorran yarilürr tóba tutul tangdó akó

§ **1:10** Lodón gürr aprrapórr Sande yarilürr, zitülkus Yesun Sande gürrdü irsümülürr. * **1:10** mobilzan kla, Mórrke-mórrke módóga: trumpet. † **1:13** sas beltzan mórrkenyórr pokoa. Mórrke-mórrke módóga: sash. **1:13** Daniel 7:13; 10:5 ‡ **1:14** pülpül poko: Grrik bóktane snow wialómórróna. Gabülpli sip órrngóen akó snow [Zu pamkolpamab] ngyabendó kari gabülpli klam nis koke namülnürri.

oya taedógab nizan kwata zirrapórrón gazirr turrika§ burruan yarilürr. Oya obzeka igó ongang bapón yarilürr, wamaka abüsa wirri arüngi ongang bapónnda.

¹⁷ Ka oya nóma eserró, ka oya wapór nisdü aupürrü büdül pamzan. Wa tóba tutul tang kürüka semngyelórr, da kürübóka wagó, “Gungu! Ka Ngaen-gógópanla akó Solola. ¹⁸ Ka ene arról olom módóglá! Ka büdül namülnürrü, a errkya ma ka arrólóla mengrempükü. Ka gaodómá büdülán kwat akó büdüláb bwóban* kwat tapakum.

¹⁹ “We ngarkwatódó, ene elklazabkwata ugó wibalóm, ma ne kla nósenónóma, errkya ne klamko, akó ibü solkwat ne pokoa tómbapónórre. ²⁰ Ene anikürrün küp ene 7 wimurrabkwata, ma kürü tutul tangdó ne kla nósenónóma, akó ene 7 zyón klamab amngyel zitülkusabkwata, golde tómbapórrón, wa módóga: ene 7 wimurra ene 7 sosab anerrum bórrangdako, akó ene 7 zyón klamab amngyel zitülkusa ama ene 7 sosóm bórrangdako.”

2

Yesun Bóktan Epesus Sos Pamkolpamdó

¹ Ene Oloma wata wata bóktalórr wagó, “Ini poka wialóm Epesus sosan anerrudü:

“ ‘Ini bóktan oyakagaba, ene 7 wimurr nótó amorranda tóba tutul tangdó, akó nótó agólda

§ **1:16** nizan kwata zirrapórrón gazirr turrikwa Yesun bóktanbóka apónnda. * **1:18** büdüláb bwób, Grrik bóktane módóga: Hades.

ene 7 zyón klamab amngyel zitülkusab aodó, golde tómbapórrón.

² “Ka umulóla yabü tórrmen, yabü wirri zaget, akó e metat karrkukus bórrangórrónakla. Ka umulóla, e kolae pamkolpam koke ok baidakla, akó e tai kuri nópókane tibiób [apostolbóka] nidi ngibasildako, a i wa we kla kokeako. Akó e igó poko esenarre wagó, i obae apostolako. ³ E metat piküpan karrkukus bórrangórrónakla, akó e kuri azid zwaengnórró kürü ngianbókamde, akó yabü genggorrama koke kuri sazebe kürü amkoman angundi.

⁴ “A ka ma ini kla alzizi amaikdóla yabü aodó: ngaen-gógópan yabü [moboküpdü ubi] wirri yarilürr kürüka, a errkya ma tai wirri koke. ⁵ Gyagüpi amaikam e nólgabi kuri tóbalókórró. Kolae tonarrdógab tübyalüngam kürüka, da we elklaza tómbapón kwarilün, e ngaen-gógópan ne poko olngolnórró. E ne yabiób kolae tonarrdógab koke nóma tübyalüngane kürüka, ka sab yabüka tamo ene zyón klaman amngyel zitülkus arruanóm tóba zamngól pabodógab.*

⁶ A darrü morroal poko ma, e we poko tónggapóndakla: e alzizi amanikdakla Nikolaosón† mamooan pamkolpama ne kolae tonarr

* **2:5** Ini opora aprrapórr we pokobóka apónda: Yesu sab ene sos zagetan kokean ngitine, ia sab ene amkoman bangun kolpam arngene, ta ia ngibürr kwata. † **2:6** Nikolaos Antiok basirr pam yarilürr. Ngaen-gógópan wa darrü sos alngomól pam yarilürr (Apostolab Tórrmen 6:5). Solodó oya gyagüpitótóka ma byalüngürr: oyaka obae god [ótók] tai yarilürr akó kol a pam gómól ta kekam yarilürr oyaka. Oya mamooan pamkolpam kopo asi koralórr.

alngóndako, ka ta ne kla alzizi amanikdóla.

7 “Güblang ne noane, wa ki turrkrru, Godón Samua ne poko bóktanda blaman sosdó.

“Kolae nótó [ut-ut aında], ka sab oya dümdüm ekyeno nugup ngórr alom ene arról gail nugupdügab, Godón Agurr Apapdó‡ ne klamse.’”

Yesun Bóktan Smórrna Sos Pamkolpamdó

8 “Ini poko wialóm Smórrna sosan anerrudü:

“Ini bóktan oyakagaba, Ngaen-gógópan akó Solodó nótóke, nótó nurrótókórr akó бүдүлдүgab arróldó nótó түрсүмүлүrr.

9 “Ka umulóla yabü müp aengbóka akó e elklaza-koke pamkolpamakla - a e ma kari mórrel pamkolpam kokeakla samuan ngarkwatódó! Ka umulóla i yabükwata ne obae bóktan alióndako panzedó, nidi bóktandako wagó, “Ki Zu pamkolpamakla,” a i go amkoman Zu pamkolpam kokeako. I go [satanian] pamkolpamko. ¹⁰ E gumgu e laró azid aengóm kaindakla. Tübarrkrru, [debóla] yabü ngibürr tümün müótüdü arrbünüm kainda yabü amkoman bangun apókóm, akó e sab 10 ngürrüm wirri müpdü kwarilo. Kürü amkoman kangu lam, enana pamkolpama yabü бүдүлүmpükü akrranom nóma nangónórre kürü amkoman angundügabi, akó ka sab yabü ene [ngarkwat-koke arról] müóngdur nókyenónómo.

‡ 2:7 Godón Agurr Apap, Mórrke-mórrke módóga: paradise. Ini pokodó wa Kúsil Zerrusalembóka apónda. 2:7 Bwób Zitül 2:9; Okaka Amzazirrün Kla 22:2, 14

11 “ ‘Güblang ne noane, wa ki turrru, Godón Samua ne poko bóktanda blaman sosdó.

“ ‘Kolae nótó ut-ut aında, sab nis ngim бүдүлэ§ oya azid kokean ekyene.’ ”

Yesun Bóktan Perrgamum Sos Pamkolpamdó

12 “Ini poko wialóm Perrgamum sosan anerrudü:

“ ‘Ini bóktan oyakagaba, ene nizan kwata zirrapórrón gazirr turrik noane.

13 “ ‘Ka umulóla e ne ngyabendakla, sataria kingzan wirri arüangi pamkolpam ne balngomólđa.* A e ma yabiób amkoman bangun kürüka zürük amorrاندakla. E yabiób amkoman bangun kürüka koke nalpinarre, enana i Antipasón бүдүлдү ingrinóp, pamkolpam kürükwata nótó nüzazilóp amkoman moboküpi. I oya бүдүлдү ingrinóp yabü wirri basirrdü, satania ne ngyabenda.

14 “ ‘A ka ma ngibürr elklaza alzizi amandóla yabü aodó: yabü aodó ngibürr kolpam asiko Beilamón umulbain nidi amorrاندako. Wa Beilakón umul yónürr di angrinüm Isrrael pamkolpama kolae tonarr alngónóm, ó igó alo kla alom, [urdü agasil larzan] ne kla idódürr obae godódó, akó kolae sarrgiwóm

§ 2:11 nis ngim бүдүл wa samuan ngarkwatódó бүдүлбóka apónđa, urpükü maludü. Ngaen-gógópan бүдүл wa бүбан бүдүлбóka apónđa. 2:11 Okaka Amzazirrün Kla 20:6, 14; 21:8

* 2:13 Perrgamum wirri basirrdü abün pamkolpama obae god akó Rrom king ótók kwarilürr.

tonarr tómbapónóm.† 15 Dadan kwata, ngibürr akó asiko yabü aodó, Nikolaosón mamooan pamkolpamab umulbain bóktan nidi amorrandaako. 16 We ngarkwatódó, kolae tonarrdógab tübyalüngam kürüka. Koke ne nóma, kari pokoa ka sab yabüka tamo, akó ka sab gazirr tónggaponó ene pamkolpampükü ene nizan kwata zirrapórrón gazirr turriki, kürü taedó ne klame.

17 “Güblang ne noane, wa ki turkrürr, Godón Samua ne poko bóktanda blaman sosdó.

“Kolae nótó ut-ut ainda, ka sab oya ene ngibürr arrón mana‡ ilino. Ka ta sab oya gabülpli ingülküps§ ekyeno, küsil ngi wialómórrón oya tumum. Darrü olom umulkóka ini ngibóka, a wata watóke, nótó apadóda.’ ”

Yesun Bóktan Tiatirra Sos Pamkolpamdó

† 2:14 Beilam darrü-darrü godab [prropet] yarilürr, Isrrael pamkolpama nóma agóltagól kwarilürr [ngüin-koke bwóbdü]. Beilak Moab balngomól singüldü pam yarilürr. Wa gum yarilürr wa, Isrrael pamkolpama sab oya kolae irre akó oya kolpam. Wa Beilam ngisaunürr amórr bóktan angrinüm Isrrael pamkolpamdó. Beilam umul yarilürr wagó, ini Godón ubi koke, da wa wamórr Beilakka zitülkus oya ubi yarilürr mani azebóm, Beilak oya ne darrem kla ki ekyene. A Beilam gaodó koke yarilürr amórr bóktan angrinüm. Solkwat Isrrael pama kolae tonarr tómbapónórr Moab kolpükü. (Bótang Peba 22-25; 31:8, 16) 2:14 Bótang Peba 22:5, 7; 25:1-3; 31:16 ‡ 2:17 mana plaoazan klama, God Isrrael pamkolpam ne klame ngabyón yarilürr ngüin-koke bwóbdü (Bazeb Tonarr 16:4). § 2:17 gabülpli ingülküp, oya küp aprrapórr módóga: ene olom, inzan ingülküp nótó apadóda, ok bairrüna ngarkwat-koke arróldó bangrinüm.

18 “Ini poko wialóm Tiatirra sosan anerrudü:

“ ‘Ini bóktan Godón Olomdógaba; oya ilküp nis inzanamli, wamaka ura wirri arüngi baebda, akó oya wapór nis brronzzan ongang bapóndamli, wirri uri adüngürrün.

19 “ ‘Ka umulóla yabü tórrmen, yabü moboküpdü ubi kürüka akó ngibürrdü, yabü amkoman bangun, e pamkolpam ia tangbamtindakla, akó e iazan karrkukus bórrangdakla. Ka ta umulóla, e ngaengógópan ne tórrmen tómbapón kwarilnürrü, morroal kwarilürr. Errkya ama tai amkoman morroalako.

20 “ ‘A ka ma ini kla alzizi amaikdóla yabü aodó: e ene kol Zezebelón* ok aindakla metat bainüm yabiób sosdó, tóba kol prropetbóka nóto ngibasildo. Tóba umulbain bóktane wa kürü zaget olmal kle-kle balngomóldo kolae sarrgiwóm tonarr tómbapónóm, akó alo kla alom, urdü agasil larzan ne kla idódürr obae godódó. 21 Ka oya kan okyarró ene kolae tulmildügab byalüngüm kürüka, a wa ma ubi koke warilürr. 22 Da módóga, ka sab oya azid aengan ngizutino tóba ut bwóbdü, akó ka sab ibü wirri azid nókyenónómo, wankü kol gómól tonarr nidi tómbapónóp,† kókó i ne

* **2:20** Zezebel: Ini kol ini anik ngi okyenóp, ngi Zezebel, ngaen Israael king Eiabón kol nóto warilürr. Wa kolae kol warilürr akó obae godódó tóre warilürr akó prropet alzizi aman warilürr. (1 King 16:30; 18:4; 19:1-2; 21:5-16, 23) † **2:22** kol gómól tonarr tómbapónóp, we pokoa okaka amzazilda bwób-bwób balngomól pama Godkagab bomalórr ama oyaka dabinóp kolae tonarr tómbapónóm abün kwata.

nómtübyalüngórre oya kolae tulmildügab. ²³ Ka sab oya olmal‡ büdülümpükü ekrrono. Olgabi blaman sos pamkolpama sab umul bairre wagó, ene kótó bapindóla moboküp akó gyagüpitótók, akó ka sab yabü darrem yabiób tórrmendógab nülínünümo.

²⁴ “ ‘A e barrea ma Tiatirram, e oya umul-bain koke mamunarre, akó koke umul bainóp, ngibürra igó ne poko ngiliandako wagó, “satanian tai aumana büdrrat-koke elklaza.” Ka yabüka bótkono kagó, ka sab yabüka darrü müp koke ingrino. ²⁵ A e ma zürük emonamke yabüka ne klame,§ ngarkwat kókó ka sab tamo.

²⁶ “ ‘Kolae nótó ut-ut ainda akó kürü tórrmen nótó emorrone kókó blakón tonarrdó, ka sab balngomól arüng ekyeno blaman bwób-bwób tüpan pamkolpam balngomólóm. ²⁷ “Wa sab ibü wirri arüangi balngomól yarile ayan tupuru-i, gyaur-koke, wa sab ibü inzan syórrpókal nangórre mariti tómbapórrón sospenzan.”

“ ‘Ka ta balngomól arüng inzan ipadórró kólba Abdógab. ²⁸ Ka ta sab oya sis wimurr* ekyeno.

²⁹ “ ‘Güblang ne noane, wa ki turrkrro, Godón Samua ne poko bóktanda blaman sosdó.’ ”

3

Yesun Bóktan Sarrdis Sos Pamkolpamdó

1 “Ini poko wialóm Sarrdis sosan anerrudü:

‡ **2:23** olmal wa tóba mamooan pamkolpambóka apónða.

§ **2:25** yabü ne klame, ene amkoman bangunbóka apónða Yesuka ó aprrapórr ene klambóka, opor poko 19dü ne wibalómórrón klamko. **2:27** Wórr Peba 2:9 * **2:28** sis wimurr wa Yesu Kerrisonbóka apónða (22:16).

“ ‘Ini bóktan oyakagaba, ene 7 Godón samu noakamako akó ene 7 wimurr.

“ ‘Ka yabü tórrmen umulóla. Blaman isa igó bóktandako wagó, e arrólakla. A e ma бүдүлakla.* 2 Tübarsi! Arüng nütünam ne karian klama bamine, ne klama nurrótókóm kainda. Zitülkus módóga, ka igó poko kuri esena: e ne tórrmen tómbapóndakla ngarkwatódó kokeako kürü Godón ilküpdü. 3 We ngarkwatódó, gyagüpi zomalón e ne kla wazebnórró akó e ne kla barrkrrunürrü; zürük emor-alamke. Kolae tonarrdógabi tübyalüngamke kürüka. A e ne koke nóma tübarsino, ka sab gómól pamzan tamo, akó e sab umul-kók kwarilo ka yabüka ne tonarr tamo.

4 “ ‘A e ma aüdakla Sarrdisüm yabiób mórrkenyórr koke nidi tóman nóngangonóp.† I sab kankü agól kwarile, gabülpli mórrkenyórr bamelórrón, zitülkus i ngarkwatódómako.

5 “ ‘Kolae nótó [ut-ut ainda], sab ibüzan gabülpli mórrkenyórr baterrón yarile. Ka sab oya ngi kokean arrgono [ngarkwat-koke arról] pebadógab, a ka sab oya ngi kólba Ab akó oya anerru, ibü wapi pupaino.

6 “ ‘Güblang ne noane, wa ki turrkrru, Godón Samua ne poko bóktanda blaman sosdó.’ ”

Yesun Bóktan Piladelpia Sos Pamkolpamdó

7 “ ‘Ini poko wialóm Piladelpia sosan anerrudü:

* **3:1** Ini ne opor nisamli, бүдүл akó arról ibü amkoman bangunbóka apóndamli. † **3:4** Ini alap-alapan bóktanán küp módóga: kolae tonarr koke nidi olngónónóp.

“ ‘Ini bóktan oyakagaba, [kolkal] nótóke akó amkoman nótóke. Wa gaodóma kwat tapakum akó murrausüm king [Deibidün] balngomóldó.‡ Wa ne kwat tapakuda, darrü oloma sab koke murrause, akó wa ne kwat murrausda, darrü oloma sab koke tapakue.

⁸ “ ‘Ka yabü tórrmen umulóla. Tübarrkrru, ka yabü obzek kwata tapakurrün mamtae kuri singrina, darrü olom gaodó kokea murrausüm. Ka umulóla yabü arüng karia, a e ma kürü bóktan mamoaan kwarilnürü akó e kürü ngi koke yalpinarre. ⁹ Satanian pamkolpam nidipko, i bóktandako wagó, “Ki Zu kolpamakla,” a i go amkoman Zu kolpam kokeako, a i ma obae tizdako. Tübarrkrru, ka sab ibü yabüka tótókóm zirrnotóknómo wakósingül amgünüm yabü wapór minggüpanan, akó ka sab ibü umul ninünümo wagó, kürü [moboküpdü ubi] yabükamóma. ¹⁰ Zitülkus e kürü arüng bóktan amoandakla karrkukus bórrangóm, ka sab yabü zid ninünümo apók tonarrdógab, ne klama tótókda blaman pamkolpam bapókóm, nidi ngyabendako ini dudu tüpdü. ¹¹ Ka tótók kari pokola. Zürük emonamke yabüka ne klame,§ igósüm darrü oloma yabü kingan müóngdur* koke ipüde.

¹² “ ‘Kolae nótó ut-ut aında, ka sab oya arüng talkumüm ino [Godón Gyabi Müötüdü]. Wa sab

‡ **3:7** king Deibidün balngomól wa aprrapórr Godón Kingzan balngomólbóka apónda. § **3:11** yabüka ne klame, ene amkoman bangunbóka apónda Yesuka. * **3:11** kingan müóngdur wa darrem kla ó ngarkwat-koke arrólbóka apónda.

myamem kokean amgüte. Ka sab oya bübdü wialómo kólba Godón ngi akó kólba Godón wirri basirran ngi, ene ne kúsil Zerrusaleme, sab ne klama tübine kwitümgab kürü Godkagab. Ka ta sab kólba kúsil ngi wialómo oya bübdü.

¹³ “ ‘Güblang ne noane, wa ki turrkrru, Godón Samua ne poko bóktanda blaman sosdó.’ ”

Yesun Bóktan Leiodisia Sos Pamkolpamdó

¹⁴ “Ini poko wialóm Leiodisia sosan anerrudü: “ ‘Ini bóktan Amenkagaba. Wa amkoman moboküpi amkoman bóktan amgolda Godónkwata, wa ne kla nósenóp, akó God blaman elklaza oyakagabi tómbapónórr.

¹⁵ “ ‘Ka yabü tórrmen umulóla igó, e gübarr naezan kokeakla akó e urur naezan kokeakla.† Kürü ubi igósüma, e gübarr naezan kwarilo ó ta ia urur naezan kwarilo. ¹⁶ Da we ngarkwatódó, zitülkus e zuzu naezanakla – tai urur naezan koke akó tai gübarr naezan koke – ka yabü gwerre amanóm kaindóla kólba taedógab.‡ ¹⁷ E igó apóndakla wagó, “Ki mórreldómakla. Ki abün elklaza kuri dakasuóp, akó kibü blaman elklaza wata asiko.” A e koke amzyatódakla igó, e kolae bairrúnakla, e gyaur ngyaben pamkolpamakla, e elklaza-koke pamkolpamakla, e ilküküp murrbausürrúnakla, akó e kakapurakla. ¹⁸ We

3:12 Okaka Amzazirrün Kla 21:2; Aesaya 62:2 † **3:15** gübarr naezan, oya küp aprrapórr módóga: Yesun amkoman koke angun ó Yesuka bóka bangün. urur naezan, oya küp aprrapórr módóga: dudu moboküpi Yesun amkoman angun. Ini bóktan darrü küp aprrapórr módóga: gübarr akó urur nae morroalamli, a zuzu nae ma kolaea. ‡ **3:16** gwerre aman taedógab, oya küp módóga: alzizi aman.

ngarkwatódó, ka yabü igó ikik bókrrandóla, kürükagab uri kolkal airrün gold bumiógüm mórrelóm bainüm. Akó gabülpli mórrkenyórr§ bumigamke bamelóm akó yabiób ene büód kaka-pur büb ngablaom. Akó ilküküp azid merrsin bumigamke yabiób ilküküp búngangom tai basenóm. ¹⁹ Ka bagdóla akó dümdüm byóndóla, kürü moboküpdü ubi nibióbkamóma. We ngarkwatódó, e dudu moboküpi kolae tonar-rdógab byalüngórrre Godka!

²⁰ “ ‘Tübarrkrru! Ka kwat mamtaedó zam-ngólda akó alkaldóla. Kürü bóktan bómgó! nótó arrkrrue akó mamtae nótó tapakue, da ka sab bangrino wankü alom, akó wa sab kankü elo-e.

²¹ “ ‘Kolae nótó ut-ut ainda, ka sab oya dümdüm ekyeno kankü kólba kingan mórran klamdó mórranóm, kazan ibü ut-ut ninarre, kürüka nidi bóka bamgün kwarilürr, da mórran-mórran bairrü kólba Abpükü tóba kingan mórran klamdó.

²² “ ‘Güblang ne noane, wa ki turrkrru, Godón Samua ne poko bóktanda blaman sosdó.’ ”

4

Godón Kwitüdü [Ótók]

¹ Ini kakóm ka yazilürrü, da módóga, ka tapabakurrün mamtae eserró kwitüdü. Da ka ngaensingülan ne bóktan bómgó! arrkrrürrü, kürüka bóktande wamaka mobolzan klama búnganda, bóktanórr wagó, “Ala tügasil

§ 3:18 gabülpli mórrkenyórr, oya küp módóga: dümdüm nyaben Godón ubi ngarkwatódó.

kürüka, da ka kubó marü mómtieno ne elklaza ki tómbapónórre ini solkwat.” ² Büzyón babul, Godón Samua kürüka tübangrinürr akó wa kürü alngomól yarilürr. Da módóga, kürü obzek kwata, ka darrü kingan mórran kla eserró kwitüdü. Darrü oloma mórran yarilürr ene klamdó. ³ Ene nótó mórralórr, oya obzeka inzan ongang bapón yarilürr, wamaka ene ingülküpa nisamli, zaspá* akó karrnilión.† Akó ene mórran kla órrólaba myangrao apórrón yarilürr. Wa emerralzan‡ ongang bapón yarilürr. ⁴ Ene mórran kla myangrao apórrón akó 24 ngibürr kingan mórran kla kwarilürr, ó ene mórran klamdó 24 [balngomól byarmarr pam] kwarilürr mórrarrón. I gabülpli mórrkenyórr akó golde tómbapórrón kingan müongdur bamelórrón kwarilürr. ⁵ Aodó mórran klamdógab aon warri aman koralórr, murrum akó taren-taren madub ongyala sidórüklürr. Ene mórran klaman obzek kwata 7 pódea baeb kwarilürr. Ini pódea Godón 7 samum§ bórrangdako. ⁶ Akó ene mórran klaman obzek kwata darrü kla yarilürr wamaka malu naea, glase tónggapórrón; kolkal yarilürr

4:2 Izikiel 1:26-28; 10:1 * **4:3** zaspá darrü morroal óe-óe, arirrküpi, akó aruri ingülküpa, wata tebe ongang bapónan ingülküpa. Mórrke-mórrke módóga: jasper. † **4:3** karrnilión darrü óezan óe-óe ingülküpa, wata tebe ongang bapón ingülküpa. Mórrke-mórrke módóga: carnelian. ‡ **4:3** emerral darrü [kolkalan] arirrküpi ingülküpa, zyóna kubó kwitkyab bórrgróte. Mórrke-mórrke módóga: emerald. § **4:5** 7 Samu i Godón Samum bórrangdako.

krystalzan.*

Aoandó, akó mórran kla amarüksimarük angórrón, tokom arról klama bórrang kwarilürr. I ilküpa gwarrarrón kwarilürr, singül kwata akó kakota. ⁷ Ene ngaen-gógópan arról kla inzan yarilürr, wamaka ne [laeona], nis ngim ma ne kla yarilürr, wamaka ne siman [kaua], aüd ngim ne kla yarilürr oya obzek paman obzekzana, akó tokom ngim ne kla yarilürr, wamaka ne impiaka arrmulda.† ⁸ Blaman ene tokom arról klamab darrpan-darrpan 6 tap kwarilürr, akó ibü büb wata ilküpa ngablaorrón kwarilürr pulkaka akó tap lorodó. Irrüb a ngürr, i wata apón kwarilürr piküp bain-koke wagó,

“Ma gyabila, ma gyabila, ma gyabila, Wirrian
Arüng Lod God watóke,
ngaen asi nótó yarilürr akó errkya nótóka
akó sab nótó tame.”

⁹ Ene tokom arról klama oya ngi nóma wirri kwit amngyeldako, kingan mórran klamdó nótó mórranda, nótó ngyabele metat-metat, akó oya-aka wirri ngi nóma atendako, akó oya eso nóma akyandako, ¹⁰ ene 24 balngomól byarrmarr pama tibiób wakósingül amgündako oya obzek kwata, ene mórran klamdó nótó mórranda, akó oya ótókdako, nótó ngyabele metat-metat. I tibiób müöngdur ene mórran klaman obzek kwata amandako, igó bóktankü wagó,

* **4:6** krristal karrkukus klama, glaszan. İlküpan gaodóma kwitkyab bórrgrratóm. Mórrke-mórrke módóga: crystal.
† **4:7** tokom arról kla: Aprrapórr i blaman tómbapórrón elkizam bórrangdako. A ibü ilküp akó tapanbókamde, ibü obzek zerrubim akó sirrapzanako, anerruzan ne klamko (Izikiel 1:5-10; Aesaya 6:2).

11 “Kibü Lod akó God, ma ngarkwatódómla
 kibü marü ngi wirri kwitüm amngyelóm akó
 wirri ngi akó balngomól arüng apadóm,
 zitülkus blaman elklaza mató tómbapórró.
 Marü ubime, ma we tómbapórró,
 akó marü ubime, i nyabendako.”

5

[Arrngamórrón Peba] akó [Sip] Kupo

¹ Olgabi ka eserró, ene kingan mórran klamdó nótó mórralórr, oya tutul tangdó nizan órdó wibalómórrón arrngamórrón peba. Wa 7 münüm sye-i arümürrün yarilürr, gus poko-e ngalaorrón tumum.* ² Akó ka darrü arüangan anerru eserró wirrianbóka bókamóm aindi wagó, “Ia ngarkwatódó nótóke ini arrngamórrón peba apadóm, gus poko-e ngalaorrón sye atülüm, akó tapakum?” ³ A darrü olom go babul yarilürr kwitüdü, tüpdü, akó tüp kugupidü ene arrngamórrón peba tapakum akó tai aumana ngakanóm. ⁴ Ka wirribóka ola yóndóla, zitülkus darrü olom koke esenóp ngarkwatódó nótó ki yarile ene arrngamórrón peba tapakum akó tai aumana ngakanóm. ⁵ Olgabi darrü ene byarmarr pama kürübóka wagó, “Yón-gu! Ngaka, ene ne [laeon] yarilürr Zudan

* **5:1** Pamkolpama arrngamórrón peba kubó sye-i arümórre akó urur airrün gus kubó tópkóne ene kwók ngalaom. Gus akó sye, ibü ngi Mórrke-mórrke módóga: seal.

zitüldügab, [Deibidün] wirrian bobat, wa blaman elklaza kuri [ut-ut nirre]. Wa tüób ngarkwatódóma ene arrngamórrón peba tapakum akó ene 7 gus poko-e ngalaorrón sye atülüm.”

⁶ Olgabi ka Sip Kupo eserró. Ene Sip Kupo igó obzek yarilürr, wamaka wa бүдүлүмүкү амкarróna.† Wa ene kingan mórran kla akó ene tokom arról klamab aodó zamngól yarilürr akó ene byarmarr pama myangrao apórrón. Oya 7 gar akó 7 ilküp kwarilürr. Ene wa Godón 7 samuako, blaman bwób-bwób ini түпдү ne kla zirrtapónóp. ⁷ Wa tamórr oyaka, ene kingan mórran klamdó nótó mórran yarilürr, da ene arrngamórrón peba ipadórr oya tutul tangdógab. ⁸ Wa ene arrngamórrón peba nóma ipadórr, ene tokom arról kla akó ene 24 [balngomól byarmarr pama] tibiób wakósingül nümngünóp ene Sip Kupoan obzek kwata. Ibü darrpan-darrpan ap‡ asi kwarilürr, akó golde tómbapórrón күбүл omrralórr morroal ilang buru-i anorrón. Ene burua Godón pamkolpamab tórem zamngól da. ⁹ I күsil wórr ato kwarilürr, igó wagó,

“Ma ngarkwatódóm la ene arrngamórrón peba apadóm,
ene gus poko-e ngalaorrón sye atülüm akó tapakum,

5:5 Bwób Zitül 49:9; Aesaya 11:1, 10 † **5:6** Sip Kupo wa we larbóka apón da, Zu pamkolpama ngaen [Bүдүл Kórzyón Tóredó] ne lar bongan kwarilürr [altadó]. Ene Yesu Kerrison okaka amzazilda Zidbain Olomzan. ‡ **5:8** ap gitazan klama. Oya dokyanan syeako. Mórrke-mórrke módóga: harp. Ma dandang ngakanke atang opor Wórr Peba 23:2.

zitülkus marü büdülümpükü mómkólóp,
 akó ma moba óe-e Godón pamkolpam we
 bumiógrrü
 blaman zitüldügab, blaman bóktandógab,
 blaman pamkolpamdógab, akó blaman
 bwóbdügab.

¹⁰ Akó ma ibü pamkolpamóm kuri ninünüma
 God nibiób balngomól da Kingzan, akó
 ma ibü prristüm kuri ninünüma mibü
 Godónkü,
 akó i sab ini tüpdü balngomól kwarile.”

¹¹ Olgabi ka yazilürrü, da ka abün anerruab
 bómgó arrkrürrü. Ibü atang ngarkwat gaodó
 koke yarilürr: ibü ngarkwat abün-abün taosan
 akó abün milion koralórr. Akó i kingan
 mórran kla, ene tokom arról kla, akó balngomól
 byarmarr pam blaman myangrao napónóp. ¹² I
 wirri gyagüpi bóktan kwarilürr wagó,

“Ene Sip Kupo, noan emkólóp,
 ngarkwatódóma apadóm balngomól arüng,
 mórrel, [wirri gyagüpitótók], wirri arüng,
 wirri ngi,
 akó wa ngarkwatódóma pamkolpama oya
 ngi wirri kwitüm amngyelóm akó oya
 agürüm!”

¹³ Olgabi ka blaman arról elklaza arrkrü
 namülnürrü kwitüdü, tüpdü, auma tüp
 kugupidü, akó maludü, akó blaman ne elklazako
 ibü kugupidü, igó bóktankü wagó,

“Ene kingan mórran klamdó nótó mórranda akó
 ene Sip Kupo,
 pamkolpama ibü agür ki koralón akó ibü
 wirri ngi ki nótenóm, akó ibü ngi wirri

kwitüm amel ki koralón, akó i balngomól
arüng ki ipüdam,

metat-metat!"

¹⁴ Ene tokom arról klama bóktónóp wagó,
"Amen!" akó ene balngomól byarmarr pama
wakósingül nümgünóp, da Godón [ótók] kwar-
ilürr akó ene Sip Kupo.

6

*[Sip] Kupo Ngaen-gógópan 6 Gus Poko-e
Ngalaorrón Sye Itülürr*

¹ Ka ngakarró Sip Kupoazan itülürr ngaen-
gógópan gus poko-e ngalaorrón sye ene 7dógab.
Akó ka arrkrrurrü darrpan ene tokom arról
klamdógab maduban bómgóle bóktande wagó,
"Yao!" ² Ka yazilürrü, akó da módóga, darrü
gabülpli [os] yarilürr! Nadü pama mórran
yarilürr oya kwitüdü, bügür amoarrón yarilürr.
Akó oya kingan müóngdur ekyenóp. Wa bu-
padórr wamaka gazirr pama gazirrüm busodase,
abün gazirrdü nótó bórrgrrat yarilürr.*

³ Sip Kupo nis ngim gus poko-e ngalaorrón sye
nóma itülürr, ka bómgól arrkrrurrü bóktande,
nis ngim nadü arról kla yarilürr wagó, "Yao!"

⁴ Akó darrü osa tubrranórr, wa ur berrezan
óe-óe yarilürr. Nadü pama mórran yarilürr
ene os kwitüdü, wa arüng akyarrón yarilürr
paud arrkyónóm ini tüpdügab, igósüm kolpama

* **6:2** Ngibürr Godón Bukbóka wirri umul pama gyagüpi
tótókdako ini pam Kerrisoa, zitülkus sapta 19:11dü wa gabülpli
os kwitüdü mórranda. A ngibürra gyagüpi tótókdako ini pam
Yesu Kerrisoka bóka bangün pama. Mórrke-mórrke módóga:
antichrist (Metyu 24:3-5; 1 Zon 2:18).

tibiób ki bókrran kwarile бүдүлүмүкү. Oya ma wirri gazirr turrik ekyenóp.

⁵ Sip Kupoa aüd ngim gus poko-e ngalaorrón sye nóma itülürr, ka bómgóll arrkrrürü bóktande, aüd ngim nadü arról kla yarilürr wagó, “Yao!” Ka yazilürrü, akó da módóga, darrü pугan os yarilürr! Nadü pama mórran yarilürr oya kwitüdü, wa alo kla müp atanin kla amoan yarilürr tóba tangdó. ⁶ Akó ka darrü bómgóllan kla arrkrrürü ene tokom arról klamab aodógab, inzan bóktande wagó, “Ma darrpan ngürran zaget darrem klame darrpan lita [wit] amigo, akó ma darrpan ngürran zaget darrem klame amigo aüd lita barrli.† A ma [olib] nugup akó waen‡ syepor kolae bain-gu!”§

⁷ Sip Kupoa tokom ngim gus poko-e ngalaorrón sye nóma itülürr, ka bómgóll arrkrrürü bóktande, tokom ngim nadü arról kla yarilürr wagó, “Yao!” ⁸ Ka yazilürrü, akó da módóga, darrü aruri os yarilürr! Nadü pama mórran yarilürr oya kwitüdü, ngi Bүdүl yarilürr, akó Bүdүlab Bwóba Bүdүlүн mamоan yarilürr. I nizan balngomól arüng akyarrón namүlnürri ene tokom pam kopodógab ini түpdү nidi

† **6:6** barrli elklaza-koke kolpamab darrpan-darrpan ngürr alo kla yarilürr ene tonarrdó. Plaoa tómbapón klama. Aüd lita barrli gaodó alo yarilürr aüd pamabkü darrpan ngürrüm. ‡ **6:6** waen ngyepama [grreipdүgab] tónggapórrón. Grreipa syepordó dódórr baina. § **6:6** Ini atang opora alo kubóka apónda, kolpama ne kla alodako darrpan-darrpan ngürrdü. Darrem klama bamseldako abün mүнүm wirri kwitүm bobarrzan. A alo bamngul olib oel akó waen ibүkü sab asi korale.

ngyabendako, darrpan pam kopo amkalóm gazirr turriki, ku-i, azidi, akó nurr lar kyamüli.

⁹ Wa 5 ngim gus pokoe ngalaorrón sye nóma itülürr, [alta] lorodó ka nósenarre pamkolpamab samu nibiób бүдүлүмүкү ekrrónóp zitülkus i Godón Bóktan amorran akó бүдүррат kwarilürr. ¹⁰ I wirri gyagüpi taegwarr apónóp wagó, “Blaman elklazab King! Ma gyabila akó amkomanla. Ia nadüzan ngarkwat ki marü mókyanórre akó ma nóma zaz ninünümo ne pamkolpama ngyabendako ini түпдү, akó ma kibü óean darrem ibüka nóma yalkomolo?”

¹¹ Da ibü darrpan-darrpan kokrrapan gabülpli mórrkenyórr nülinóp, akó ibü inzan nilóp wagó, “E karianbóka ngón bagó, kókó i akó yabü ngibürr zaget kamdal akó [zonaretal] бүдүлүмүкү ekrrórre, yabüzan ekrrónóp, God ne namba ingrinürr.”

¹² Sip Kupoa 6 ngim gus pokoe ngalaorrón sye nóma itülürr, ka yazilürrü, akó da módóga, tüpa wirri arüngi mórrbaengórr. Akó abüsa tümün bainürr wamaka pug mórrkenyórr pokoa gout ngüini tónggapórrón. Akó dudu melpala óe-óe bainürr wamaka óea. ¹³ Akó pülpüdügab wimurra түпдү inzan tóbalókörr, wamaka ngórr-koke [pig] küpa tóbalóke nugupdügab, wirri wóra nóma sinue. ¹⁴ Pülpüla bamrükürr, wamaka nyórra bórrngóme. Akó blaman podo akó kaoa tibiób ut bwóbdügab banenóp. ¹⁵ Akó ini tüpan king, wirri ngi nadü pamako, gazirr pamab singüldü pam, mórrrel pam, arüng pam,

6:8 Izikiel 14:21
24:29; Mak 13:24-25

6:12 Aesaya 13:10; Zo-el 2:10, 31; Metyu
6:13 Aesaya 34:4

blaman [leba zaget] kolpam, akó blaman leba zaget-koke kolpam nidipko, i tib banórr kugupi apórrón pododó, akó podoan ingülküpdü. ¹⁶ I taegwarr apónóp pododó akó ingülküpdü wagó, “Kibüka tóbalók akó kibü ngatloam ene paman obzekdógab nótó mórranda kingan mórran klamdó, akó ene Sip Kupoan wirri ngürsildügab! ¹⁷ Zitülkus módóga, ibü ene ngürsil wirri ngürra kuri tame, kolpamdó kolae darrem akonóm. Akó ia kubó nótó zamngóle? Darrü inzan olom babulana.”

7

144,000 Isrrael Pamkolpam, Godónkü Timam Amelórrónako

¹ Ene kakóm, ka tokom anerru nósenarre tokom kubdü bórrangde ini tüpdü. I ene tokom wór bumióg koralórr, igósüm wóra koke ki buso koralón ini tüpdü, maludü, akó blaman nugupdü. ² Akó ka darrü anerru eserró angürdi abüsa nólgabi banikda. Wa metat arról Godón timam angrin kla amoarrón yarilürr. Wa wirri gyagüpi taegwarr apónórr tokom anerrudü, God arüng nibiób nülinóp tüp akó malu kulainüm. ³ Wagó, “Tüp, malu, akó nugup kulain-gu, kókó ki timam irrbürre mibü Godón zaget pamab müóngdü.” ⁴ Akó ka arrkrrurrü pamkolpamab namba, timam bamelórrón nidi koralórr: 144,000 pamkolpam Isrrael blaman 12 zitüldügab.

6:15 Aesaya 2:19, 21 **6:16** Oseya 10:8; Luk 23:30 **6:17** Zo-el 2:11; Malakae 3:2 **7:3** Izikiel 9:4, 6 **7:4** Okaka Amzazirrün Kla 14:1

⁵ Zudan zitüldügab 12,000 timam bamelórrón
 koralórr,
 Rrubenón zitüldügab 12,000 timam
 bamelórrón koralórr,
 Gadón zitüldügab 12,000 timam bamelórrón
 koralórr,
⁶ Asyerrón zitüldügab 12,000 timam
 bamelórrón koralórr,
 Naptalin zitüldügab 12,000 timam bamelórrón
 koralórr,
 Manasen zitüldügab 12,000 timam
 bamelórrón koralórr,
⁷ Simionón zitüldügab 12,000 timam
 bamelórrón koralórr,
 Libaen zitüldügab 12,000 timam bamelórrón
 koralórr,
 Isakarrón zitüldügab 12,000 timam
 bamelórrón koralórr,
⁸ Zebulunün zitüldügab 12,000 timam
 bamelórrón koralórr,
 Zosepón zitüldügab 12,000 timam bamelórrón
 koralórr,
 akó Benzaminün zitüldügab 12,000 timam
 bamelórrón koralórr.

Wirri Pamkolpamab Ngoro Kokrrap Gabülpli Mórrenkyórrpükü

⁹ Ene kakóm, ka akó yazilürrü akó da módóga,
 wirri pamkolpamab ngoro yarilürr igó, darrü
 pam gaodó kokea atangóm, blaman bwóbdügab,
 blaman zitüldügab, blaman pamkolpamdógab,
 akó blaman bóktandógab. I kingan mórran
 klaman obzek kwata bórrang kwarilürr akó
 [Sip] Kupoan obzek kwata. I kokrrapan
 gabülpli mórrenkyórr bamelórrón kwarilürr,

akó i wayal pórngae* amorrán kwarilürr tibiób tange. ¹⁰ Akó i wirri gyagüpi taegwarr apónóp wagó,

“Zidbain kibü Godkagaba,
kingan mórran klamdó nótó mórranda,
akó Sip Kupodógab!”

¹¹ Blaman anerru bórrangórrón kwarilürr, da kingan mórran kla, [balngomól byarrmarr pam], akó tokom arról kla amarük-simarük nangónóp. I wakósingül nümngünóp, obzek tüp, kingan mórran klaman obzek kwata, akó Godón [ótók] koralórr. ¹² I bóktanónóp wagó,

“Amen! Ki marü, kibü God, agür kwarilo akó ki marü ngi wirri kwitüm emngyelnórre.
[Wirri gyagüpitótók] marüne akó ki marü eso mókyanórre akó marü wirri ngi aten kwarilo.

Balngomól arüng akó wirri arüng wata marünamli, kibü God, metat-metat. Amen!”

¹³ Akó darrü balngomól byarrmarr pama kürü kümtinürr wagó, “Ini pamkolpam kokrrapan gabülpli mórrkenyórrpükü, i nidipako? Akó i nubógab togobe?”

¹⁴ Ka bóktan yalkomórró kagó, “Wirri pam, ma umulóla.”

Akó wa kürü inzan küzazilürr wagó, “Ini pamkolpama tübausóp ene wirri müp akó azid aeng tonarrdógab.† I tibiób kokrrapan

* **7:9** wayal pórngae i we kla okaka amzazil kwarilürr, bagürwóm akó gazirrdü bórrgrat. † **7:14** Ini bóktana tai we pokobóka apónda, amkoman zürük moboküpi arróbórrón nidipko Yesuka wirri müp akó azid tonarrdó.

mórrkenyórr nugulóp Sip Kupoan óe-e akó gabülplian ngintinóp. ¹⁵ We zitülkUSDü, i Godón mórran klaman obzek kwata igósidi bórrangdako, akó oya ubi elklaza tómbapóndako ngürr akó irrüb oya [Gyabi Müót] kugupidü. Akó kingan mórran klamdó nóto mórranda, wa sab ibü ngabkan yarile tóba murrdü. ¹⁶ Ibü sab myamem alo akó nae anóna kokean yazeble. Abüsa ibü sab kokean tübadüngle, akó ibü bólmyan ura kokean noklamnórre.‡ ¹⁷ Zitülkus módóga, Sip Kupo, kingan mórran kla aoandó nótoke, wa sab ibü ngabkan pam yarile. Sab wató amarru yarile abün aróbdóma, arról gail naea nólgab tótókda. Akó God sab ibü ilküpdügab blaman yarmurr norrgorre.”

8

7 Ngim Gus Poko-e Ngalaorrón Sye

¹ [Sip] Kupoa 7 ngim gus poko-e ngalaorrón sye nóma itülürr, kwitüm darrü ongyal babulan yarilürr, aprrapórr poko abüs küp ngarkwatóm.

² Da ka nósenarre ene 7 anerru, Godón obzek kwata nidi bórranglórr, akó ibü 7 mobolzan kla aliórrün kwarilürr.

³ Akó darrü anerrua tamórr, da [altadó] trramngólórr. Wa darrü morroal ilang buru bongan kübül amoan yarilürr, golde tónggapórrón. Akó oya abün morroal ilang buru iliónürr, blaman

‡ **7:16** Ini bóktana tai we klambóka apónda wagó, amkoman bangun pamkolpama sab myamem azid kokean aengnórre ia kwate. **7:16** Aesaya 49:10 **7:17** Wórr Peba 23:1-2; Aesaya 25:8; 49:10; Izikiel 34:23

Godón pamkolpamab tórepükü dayónüm akó Godón aliónüm ene golde tónggapórrón altadó oya kingan mórran klaman obzek kwata. ⁴ Ene morroal ilang nokam akó Godón pamkolpamab tórea bamselórr Godón obzek kwata anerruan tangdógab. ⁵ Akó ene anerrua ene morroal ilang buru bongan kübül ipadórr, da ngibürr bólmyanpükü ur berre yanorr altadógab, akó wa ene ur berre semanórr tüpdü; taren-taren madub ongyal akó murruma sidórüklürr, aon warri aman koralórr, akó tüpa mórrbaengórr.

Anerrua 6 Mobolzan Kla Nupulóp

⁶ Da ene 7 anerrua, ene 7 mobolzan kla nidi omrralórr, tómbapónóp ene mobol bapulüm.

⁷ Ngaen-gógópan anerrua tóba mobolzan kla ipulürr. Zürük aes ngup akó ura togobórr, óepükü yarrisarri angórrón, akó blaman ene kla tüpdü amarrón kwarilürr. Akó tüpan aüd órdógab darrpan óra baebórr, akó nugupab aüd órdógab darrpan óra baebórr, akó blaman kukwin opopora baebóp.

⁸ Nis ngim anerrua tóba mobolzan kla ipulürr, akó bólmyan urpükü wirri podozan kla malu naedó amanikürrün yarilürr. Akó malu naean aüd órdógab darrpan óra óem bümzazilürr, ⁹ da malu naedó arról elklazab aüd órdógab darrpan óra nurrbarinürr, akó wirri butab aüd órdógab darrpan óra kolae bainóp.

¹⁰ Aüd ngim anerrua tóba mobolzan kla ipulürr, akó darrü wirri wimurra, pódezan bólmyankü, pülpüldügab tobarrab aüd órdógab darrpan órdó tupürr, akó arób naedó. ¹¹ Ene

wimurran ngi inzana, “Kap”.* Blaman naean aüd órdógab darrpan óra kapóm bainürr, akó abün kolpama nurrbarinóp ene nae anónde, ne klama kap bainürr.

¹² Tokom ngim anerrua tóba mobolzan kla ipulürr. Darrpan ór abüsan blaman ne aüd ór koralórr, akó darrpan ór melpalan blaman ne aüd ór koralórr, akó darrpan ór wimurrab blaman aüd ór koralórr, ibü akrrarrón kwarilürr, igósidi darrpan ór zyónan aüd órdógab tümüna tumigóp. Darrpan ór blaman ngürran aüd órdógab zyón-koke yarilürr, akó irrüban darrpan ór ta inzan.

¹³ Kazan azil namülnürrü, ka darrpan impiak póyae arrkrrürrü, kwitana nóma arrmul yarilürr, wirri gyagüpi bóktande wagó, “Wa! Wa! Wa, kari kolae kokea pamkolpamdó, nidi ngyabendako tüpdü, zitülkus ene dómdóm aüd anerru kari pokoako tibiób mobolzan kla bapulüm!”

9

¹ 5 Ngim anerrua tóba mobolzan kla ipulürr, akó ka wimurr eserró, ne klama tupürr pülpüldügab ama tüpdü. Wimurr dümdüm ekyenóp ene ngaru bapón-koke kugupian* kwat tapakum. ² Wa ene kugupian kwat nóma tapakurr, nokama oyakagab tübausürr, wamaka güm nokama bausdako püók urdügab.

* **8:11** kap wa nugupbóka apónða, kap ne klama, ardam nugupzan klama. Mórrke-mórrke módóga: wormwood.

* **9:1** ngaru bapón-koke kugupi kolae samuan tümün müóta. Mórrke-mórrke módóga: abyss.

Abüs akó pülpül tümüna nganlaorr; ne nokama tübausürr ngaru bapón-koke kugupidügab. ³ Akó nokamdógab paza tónóka† tübausürr akó tóbalókórr tüpdü. Akó ibü wirri arüng nókyenóp, wamaka ini tüpdü walip-walipab arünge. ⁴ God ibü nilóp wagó, “E tüpdü opopor kulain-gu ó popa kukwin elklaza tüpdü ne klama dódórr baidako ó popa nugup. A e wata ini kolpam kolae ninamke, Godón timam ne babul nibióbkama tibiób müóngdü. ⁵ E ene kolpam azid nülinamke 5 melpalóm,‡ a ibü бүдүлүмүкү akrran-gu.” Pamkolpamab wirribóka azid aeng inzan yarilürr wamaka walip-walipan azid aenge. ⁶ Ene 5 melpaldó pamkolpama sab бүдүл yamkünórre, a i sab koke eserre. Ibü sab ubi yarile nurrbarinüm, a бүдүла sab ibükagab buso yarile.

⁷ Ene paza tónókab obzeksyók [oszan]§ kwarilürr, gazirrüm tómbapórrón. Ibü singüldü inzan kla kwarilürr, wamaka golde tómbapórrón müóngdurako, akó ibü obzek inzan kwarilürr, wamaka pamakan obzekako. ⁸ Ibü órrngóen kokrrap kwarilürr, kolab órrngóenzan, akó ibü zirrgüp [laeonan] zirrgüpzan kwarilürr. ⁹ Ibü dalgüp adlang kla inzan kwarilürr, wamaka

† **9:3** Ini paza tónók aprrapórr kolae samuako. **9:4** Izikiel 9:4

‡ **9:5** Tónóka amkoman 5 melpalóm ngyabendako. § **9:7** os darrü wirri diazan klama, gazirr pam ne klama ódódda gazirr pokodü. Inzan ne os, oya obzek, dalgüp, up pepeam, akó wapór ngablaorrónako. Ene os umul airrüna wapór amanóm akó ta gazirrüm. Ini bóktan oporan küpdü, ene paza tónók oszan kwarilürr. A ibü amarru pam babul yarilürr ibü kwitüdü.

ayan adlang klamako, akó ibü tapdógab ongyal inzan yarılürr, wamaka abün [osab amorrat klama], i nóma busodako gazirr pokodü. ¹⁰ Ibü updü balóng zirrgüp asi koralórr walipwalipzan, akó ibü updü arüng asi yarılürr pamkolpam azid aliönüm 5 melpalóm. ¹¹ Ibü darrpan king asi yarılürr ibü singüldü pam nótó yarılürr. Ene king wa ngaru bapón-koke kugupian anerru yarılürr. Oya ngi Abadone Ibrü bóktane, akó Grrik bóktane oya ngi Apolione.*

¹² Ngaen-gógópan wirri gum müp blakórróna. A tübarrkrru, akó nis wirri gum müp nisa ini kakóm turri.

¹³ 6 Ngim anerrua tóba mobolzan kla ipulürr, akó ka darrü bóktan bómgóll arrkrrurrü tokom kubdügab tótókde, golde tónggapórrón [altadó] Godón obzek kwata. ¹⁴ Ene bóktan bómgóla 6 ngim anerrudü bóktanórr, mobolzan kla nótó amoan yarılürr wagó, “Nogoam ene tokom anerru sye-i byamrókórrón nidipako Yuprreitis wirri tobarrdó.” ¹⁵ Akó tokom anerru sye we nogop. God ibü ngaen-gógópan tómbapónórr tai ini abüs küpüm, akó tai ini ngürrüm, akó tai ini melpalóm, akó tai ini pailüm, da wa nogop büdülümpükü akrranóm darrpan ór pamkolpam aüd ór pamkolpamdógab. ¹⁶ Osdó ne gazirr pama mórran kwarilürr, ibü ngarkwat 200 milion yarılürr. Ka ibü ngarkwat arrkrrurrü. ¹⁷ Ka ne os akó tibiób amarru pam nósenarre kürü ene nuszan klamdó, i inzan koralórr: ibü dalgüp adlang kla ur berrezan óe-óe, pügan

* **9:11** Abadon akó Apolion, ibü darrpan küp módóga: Blaman Elklaza Kolae Bain Pam.

blu, akó aruri koralórr. Osab singül inzan koralórr laeonab singülzan, akó ibü taedógab ur ulita tübausürr, nokam, akó aruri kolae ilangan nokam.† 18 Ene aüd wirri gum müpa, osab taedógab ne klama tübausürr, ur, nokam, akó aruri kolae ilangan nokam, ekrrónóp darrpan ór pamkolpam aüd ór pamkolpamdógab. 19 Osab arüng ibü taedó akó ibü updü koralórr, zitülkus ibü up gwarzan koralórr akó ibü updü ta singül asi kwarilürr. Akó i kolpam tibiób upi azid alión koralórr.

20 Barre pamkolpam, ene aüd wirri gum müpa koke nibiób ekrrónóp, i wata kokean tübyalüngóp tibiób kolaean tulmildügab, ne kla tómbapón koralórr tibiób tange. I kolae samu [bütók] koke elókóp, akó i ta obae god bütók koke elókóp, gold, [silba], brronz, ingülkü, akó nugupi tólbaelórrón. Ini obae goda koke ngabkandako, akó i bóktan koke arrkrrudako, akó i koke agóltagóldako. 21 I ta kokean tübyalüngóp ene elklazadógab: kolpam бүдүлүмүкү akrran, merram ó wapiwapi kain tulmil, kol a pam gómól, akó elklaza gómól.

10

Anerru akó Kari [Arrngamórrón Peba]

1 Da ka darrü arüngan anerru eserró kwitümgab abindi. Wa pülpül pokoe bórrgótarrón yarilürr, akó órrólab oya singül

† 9:17 kolae ilangan nokam, Mórrke-mórrke módóga: sulphur. Sulphur aruri burua o tópalzan ingülkü, wirri ururande ne klama badüngda, akó oya kolaean ilanga.

kwitüdü yarılr. Oya obzek abüszan yarılr, akó oya wapór nis ur ulitzan talkumzan namülnürri. ² Wa kari arrngamórrón peba amoan yarılr. Tapabakurrün yarılr oya tangdó. Wa tóba tutul wapór malu naedó ingrinür akó tóba banól wapór dorrodó ingrinür, ³ akó wa wirri gyagüpi taegwarr apónórr [laeonazan] barróna. Wa taegwarr nóma apónórr, 7 maduba tibiób bóktan bómgóle bóktónóp. ⁴ Akó ene 7 maduba nóma bóktónóp, ka wibalómóm kain namülnürüma ibü bóktan opor. A ka darrü bóktan bómgóll arrkrrurrü kwitümgab bóktande wagó, “Emoa, darrü pam azazilgu ene 7 maduba ne bóktan amgolóre, akó wialómgü!”

⁵ Da ka ne anerru eserró malu naedó zamngólde akó dorrodó, wa tóba tutul tang pülpüdü kwit yónür [arüng alkamül-koke bóktan] tónggapónóm. ⁶ Akó wa arüng alkamül-koke bóktan bóktanórr Godón ngidü, nótó nyabenda metat-metat, nótó tónggapónórr pülpül akó blaman elklaza oya kugupidü, tüp akó blaman elklaza oya kugupidü, akó malu akó blaman elklaza oya kugupidü. Akó anerrua inzan bóktanórr wagó, “Akyan tonarr myamem babul yarile! ⁷ A ene ngürrdü, 7 ngim anerrua tóba mobilzan kla nóma apulüm kain yarile, Godón kwindü anikürrün bóktana* sab ugón küppükü baine, wa ngaen ne bóktan adrratórr tóba zaget pamdó, [prropet] nidi kwarilür.”

⁸ Akó ka ne bóktan bómgóll arrkrrurrü

* **10:7** kwindü anikürrün bóktan, Mórrke-mórrke módóga: mystery.

kwitümgab, kürüka akó bóktanórr wagó, “Wam, tapabakurrün kari arrngamórrón peba ipa anerruan tangdógab, nótó zamngóldase malu naedó akó dorrodó.”

⁹ Da ka wamórró anerrudü akó oya intirrü kürü ene kari arrngamórrón peba akyanóm. Wa kürü kyalórr wagó, “Ipa, da elo. Marü bikóm kubó kapan ngitine, a marü taedó kubó gus mor miszan yarile.”

¹⁰ Ka ene kari arrngamórrón peba anerruan tangdógab ipadórró akó elorró. Kürü taedó wa mis gus morzan yarilürr, a ka nóma elorró, kürü bikóm kapan ngitanórr. ¹¹ Kürü küzazilürr wagó, “Ma Godón bóktan akó büdrrat namülünke prropetzan, sab laróga tómbapórrre abün bwób-bwób pamkolpamdó, abün bóktan pamkolpamdó, akó abün kingdü.”

11

Nis Pam Nisab Bóktan

¹ Kürü darrü surpid kókyanórr, wamaka darrü ngarkwat bütanin tupurua, akó kürü kyalórr wagó, “Bupa, akó atani [Godón Gyabi Müót] akó Godón [alta], akó etangke nigó kolpama tóredako ola. ² A ma Godón Gyabi Müótan kal akólórrón pul basirr atanin-gu, ene elkomólke, zitülkus God ene Zu-koke pamkolpam nókyenóp. I sab gyabi wirri basirr* tibiób wapóre ail† kwarile 42 melpalóm. ³ Akó ka sab kólba

10:9 Izikiel 2:8-3:3 **11:1** Izikiel 40:3; Zekarraea 2:1-2 * **11:2** gyabi wirri basirr wa Zerrusalembóka apónnda. † **11:2** wapóre ail ne bóktane igósa, kolpama Zerrusalembóka sab wirri müp akyan kwarile.

bóktan büdrrat pam nis ningrino kürü bóktan büdrratóm. Nizana sab gyaur mórrkenyórr bameli akó bóktan namüli prropetzan 1,260 ngürrüm.”‡

⁴ Ini pam nis inzanamli, nis [olib] nugupzan akó nis zyón klaman amngyel zitülkuszan; i ini tüpan Lodón obzek kwata zamngólórrónamli. §

⁵ Darrü oloma ne ibü azid akyanóm nóma kain yarile, ura ibü taedógab tubrrune, akó oya adünge, ibüka nótó bóka bamgün yarile. Da darrü oloma sab ne ibü azid akyanóm nóma kain yarile, wa sab dadan ngarkwatódó nurrótóke. ⁶ Ini pam nisab balngomól arüng asine pülpül anómóm, igósüm ngupa sab koke timile, i Godón bóktan nóma büdrratódamli prropetzan ene tonarrdó. Akó ibü arüng asine nae óem amzazilüm, akó ini түp wirri gum müpi kulainüm. Nizana ene tonarr kuri tónggapóni ibü tibiób ubidügab.

⁷ Nizanab Godón bóktan büdrrat zageta nóma blakóne, ngaru bapón-koke kugupiandógab ne gazirr lara* buruanda, sab ibüka yanine. Akó sab inkü wirri gazirr ngangóle. Wa ibü sab [ut-ut nine] akó бүдүлүмүкү нómkóle. ⁸ Ibü

‡ **11:3** 42 melpal akó 1,260 ngürr i darrpan poko apóndamli. Ene aüd akó poko paila (12:14). § **11:4** Ini pam nis zyón kla amel zitülkuszanamli, zitülkus i sab Godón bóktan büdrrat namüli zyón klamazan ongang bapónda tümün kwatódó, blamanab asenóm. God ibü sab tóba Samu nókyene, olibazan oel gailda zyón klamankü. **11:4** Zekarraea 4:1-6, 11-14 **11:6** Bazeb Tonarr 7:17-19; 1 King 17:1 * **11:7** gazirr lar wa we klambóka apónda, kolae samu. Wa balóng, gum angón gazirr klama.

büb murua sab wirri basirran[†] wirri kwatódó namüli, kolpama ne basirrdü ibü nisab Lodón, krrosdó emngyelóp. Ene we Sodom[‡] wirri basirr alapda, akó Izipt kantrri. ⁹ Blaman pamkolpamdógab, blaman zitüldügab, blaman bóktandógab, akó blaman bwóbdügab, ngibürra sab ibü бүдүл muru aüd akó poko ngürrüm ilküpane ngankanórre. Akó i sab kolpam koke ok nirre ibü nizanab бүдүл muru gapókdó angrinüm. ¹⁰ Ini tüpan pamkolpama sab ikub bagür akó barnginwóm korale zitülkus i бүдүлamlí, akó [gyaur kla] sab gómdamaldó zirrbapón korale, zitülkus ini nis prropet nisa kolae an azid gail namülnürri blaman pamkolpamdó, ini түpdü nidi ngyaben koralórr.

¹¹ A aüd ngürr akó poko ngürra nóma blakónórr, Godkagab arról ngóna tübangrinürr nizanab kugupidü, akó nizana bupadürri, da zamngórrí. Akó blaman pamkolpama nidi es-enóp tólbaeldi, wirri guma yazebórr. ¹² Da ene prropet nisa wirri bóktan bómgóll arrkrurri kwitümgab, ibüka bóktande wagó, “E ala tügasilam!” Da i pülpül pokodó bangrirri, kwitüdü kasilürri. Ibü gómdamal-koke nidi kwarilürr nósenóp kasildi. ¹³ Tai ene tonarr pokodó, tüpa wirri arüngi mórrbaengórr. Wirri basirran darrpan pokoa kolae bainürr, akó 9 poko dudu koralórr. 7,000 pamkolpama nurbarinürr ene tüpan mórrbaenganme. Barre

[†] **11:8** wirri basirr wa Zerrusalembóka apónða. [‡] **11:8** Sodom pamkolpam kari kolae pamkolpam koke kwarilürr. God ibü basirr uri kolae yónürr (Bwób Zitül 19:24-25).

pamkolpam, ibü guma yazebórr, akó i kwitüm Godón ngi wirri kwitüm amngyel koralórr.

¹⁴ Nis ngim wirri gum müpa kuri blakóne. A tübarrkrru, aüd ngim wirri gum müpa kari pokia tótókóm.

7 Ngim Anerrua Tóba Mobolzan Kla Ipulürr

¹⁵ 7 Ngim anerrua tóba mobolzan kla ipulürr, akó kwitüm wirri bóktan bómgól koralórr, igó bóktande wagó:

“Mibü [Lod] God akó oya [Kerriso],
ini tüpan kingzan balngomól kuri ipüdi,
akó mibü Lod sab ini tüp alngomól yarile,
metat-metat.”

¹⁶ Akó ene 24 [balngomól byarmarr pam], tibiób kingan mórran klamdó mórrande Godón obzek kwata, wakósingül nümngünóp akó tibiób obzek tüp elókóp, da oya [ótók] koralórr, ¹⁷ wagó:

“Ki marü eso akyandakla, Wirrian Arüng Lod God,
errkya nótokla akó nótó namülnürrü,
zitülkus ma moba wirri arüng kuri ipüda,
akó ma moba balngomól ngarkwat kuri bókyena.

¹⁸ Blaman bwób-bwób pamkolpam kari ngürsil koke koralórr,
a marü wirri ngürsila ta kuri tame.

Errkya marü ene tonarr kuri semrróne бүдүл pamkolpam zaz bainüm,
akó marü zaget pam darrem kla gailüm, ene prropetako,

akó moba pamkolpam, akó marü gum-gum nidi
ótókdako,
ia i wirri ngi pamako, ta ia kari ngi pamako.
Errkya ene tonarr kuri semrróne ibü kolae
bainüm, tüp nidi kulain koralórr.”

19 Da Godón kwitüm Gyabi Müót
tapabakurrün yarilürr, akó Godón [alkamül-
koke tónggapórrón bóktan] bokos popadan
asen yarilürr oya Gyabi Müót kugupidü.
Aon warri aman koralórr, murrum akó
taren-taren madub ongyala sidórüklürr, tüpa
mórrbaengórr, akó zürük aes pokoa timilülürr
ngupzan elklaza kolae bainkü.

12

Kol akó Wirri Atrrórrzan Kla

¹ Darrü wirri akó umul-kók tonarra okaka
tübyónürr kwitüm: ama darrü kol warilürr.
Abüs ma oya bamel mórrkenyórrzan yarilürr, ó
melpal ama oya wapór lorodó, akó oya singüldü
kingan müóngdur yarilürr 12 wimurpükü.*

² Wa gakum warilürr akó wirri azidüdü taegwarr
warilürr, zitülkus wa mórrranóm kain warilürr.

³ Olgabi akó darrü tonarra okaka tübyónürr
kwitüm: ama darrü wirrian óe-óe atrrórrzan
kla yarilürr 7 singülpükü akó 10 garpükü, akó 7
kingan müóngdur oya singüldü kwarilürr. ⁴ Oya
upa aüd órdógab darrpan ór wimurr pazaurr
pülpüldügab, da semanórr tüpdü. Da wa

* **12:1** Ini kola aprrapórr Isrraelóm zamngólda. (Ma Bwób Zitül
37:9 ngakanke. Ene opodó abüs, melpal, akó wimurra Zeikob,
oya kol, akó oya olmalóm bórrangdako. Zeikobón darrü ngi
Isrrael.) **12:3** Daniel 7:7

zamngólórr ene kolan obzek kwata, mórranom nótó kain warilürr, igósüm wa oya olom dudu ki idarüke, wa ene olom nóma ki ilngumile.

⁵ Wa siman olom ilngumilürr. Wa sab blaman bwób-bwób pamkolpam wirri arüngi balngomól yarile ayan tupuru-i, gyaur-koke. Da oya olom ae sipüdóp ama Godka, tai kókó tóba kingan mórran klamdó. ⁶ Ene kola we busorr ama [ngüin-koke bwóbdü], God oyankü ne bwób tónggapónórr. Wa olazan warilürr, Godón anerrua oya ngakrran we bókyenóp 1,260 ngürrüm.

⁷ Da wirri gazirra we tómbapónórr kwitüm. Maekol akó tóba anerru, i gazirr sidüdüp wirri atrrórrzan klamdó. Ene wirri atrrórrzan klama tóba anerrupükü darrem-darrem inkü we bókranórr. ⁸ A wirri atrrórrzan kla [ut-ut airrün] yarilürr, da oya tóba anerrupükü myamem darrü ngyaben marrgu babul yarilürr kwitüm. ⁹ Ene wirri atrrórrzan kla simanikóp tüpdü, ene ngaerrón gwar, ngiliarrón [deból] ó satani, ini tüpan blaman pamkolpam nótó ilklió büliónnda. Oya simanikóp tüpdü tóba anerrupükü.

¹⁰ Olgabi ka darrü wirri bóktan bómgól arkrurrü kwitüm bóktande wagó, “Mibü Godón zidbain, arüng, akó kingzan balngomól, akó oya [Kerrison] balngomól arünga kuri togobe. Zitülkus módóga, mibü Godón obzek kwata nótó zamngól yarilürr, irrüb akó ngürr, mibükwata bóktande wagó, ki kolae tómbapónónóp, oya

kuri simanikrre kwitümgab. ¹¹ I oya ugóm [ut-ut irre], ene [Sip] Kupoan óe-e, akó igó bóktane, i ngibürrdü ne amkoman bóktan büdrratnórre. Akó ibü gaodó yarilürr tibiób arról akyanóm akó nurrbarinüm. ¹² We ngarkwatódó, e kwitüdü bwóbakla, e bagürwóm kwarilo, akó e blamana ola nidi ngyabendakla! A sab wirri gum müp yarile ini tüpankü akó maluab, zitülkus ene debóla ola kuri abine yabüka wirri ngürsilpükü, zitülkus wa umula oya tonarra kuri tugupurr tübine.”

¹³ Ene wirri atrrórrzan klama igó nóma ngakanórr wagó, oya kuri simaikrre tüpdü, wa ene kol solkwat we kolazokyalórr, ene siman olom nóto ilngumilürr. ¹⁴ A ene kol wirri ngagalaig tap nis akyarrón warilürr ngüinkoke bwóbdü arrmulüm, God oyankü ne bwób tónggapónórr, anerrua oya ne ki ngakrran kwarile aüd akó poko pailüm, ene gwardógab adlangóm. ¹⁵ Olgabi ene gwara nae bagrükürr tobarrzan tóba taedógab, ene kol amiógüm akó oya amtólóm ene naiz büdóre. ¹⁶ A tüpa ma ene kol tang zwamtinürr, tóba tae-e ene tobarr nae adarüküm, ene wirri atrrórrzan klama ne kla bagrükürr. ¹⁷ Olgabi ene wirri atrrórrzan klama kari ngürsil koke yarilürr ene koldó, da we wamórr wirri gazirr ngangólóm oya ngibürr olmalpükü,† Godón gida bóktan poko nidi amorrandako akó ene amkoman bóktan, Yesu ne poko pupo tinóp. ¹⁸ Ene wirri atrrórrzan klama malu kabedó zamngólórr.

† **12:17** olmal i tai Yesun amkoman angun pamkolpambóka apóndako.

13

Nurr Lar Maludügab

¹ Olgabi ka darrü nurr lar eserró, maludügab burruande. Oya 10 gar akó 7 singül kwarilürr, akó 10 kingan müóngdur ene 10 gardó koralórr. Darrpan-darrpan singüldü kolae bóktan ngi asi koralórr Godónkwata. ² Ka ne nurr lar eserró, бүб wa lepedzan* yarilürr. Oya wirri ngüinpükü wapór kwarilürr, kokrrap azirrpükü, wamaka ne beanko,† akó oya tae inzan obzek yarilürr, wamaka ne [laeonan] tae-a. Ene wirri atrrórrzan klama oya arüng ekyanórr, tóba kingan mórran kla, akó wirri balngomól arüng.

³ Ene nurr laran darrü singül gülünpükü yarilürr, wamaka ne бүдүл ngarkwat gaoa, a ene gülüng ama бүтамүррүн yarilürr. Blaman ini түпан pamkolpama gübarirr aengóp, ama oya mamooan kwarilürr. ⁴ Blamana ene wirri atrrórrzan kla [ótók] kwarilürr, zitülkus wa ene nurr lar arüng wató ekyanórr balngomólóm. I ta akó ene nurr lar ótók kwarilürr bóktande wagó, “Darrü olom ta babula ene nurr larzan. Darrü olom ta gadó kokea wankü gazirrüm.”

⁵ Nurr lar tae akyarrón yarilürr ikub bagür poko bóktanóm akó kolae poko bóktanóm Godónkwata. A wa arüng akyarrón yarilürr balngomólóm 42 melpalóm. ⁶ Wa tóba tae tapakurr kolae poko bóktanóm Godónkwata,

* **13:2** leped wirri nurr pusizan balóngan klama, busoan, akó ilklió bülióndi bórrgrratórróna. Mórrke-mórrke módóga: leopard. † **13:2** bea wirri arüng nurr lara, wirri ngüinpükü gwarrarrón. Mórrke-mórrke módóga: bear. **13:2** Daniel 7:3-6

akó obae bóktan aliönüm oya ngiankwata akó oya nyaben marrguankwata, ene wa, kwitüm nidi nyabendako. ⁷ Akó ene nurr lar ok yónürr Godón pamkolpampükü wirri gazirr ngangólóm akó ibü [ut-ut bainüm]. Akó wa arüng akyarrón yarilürr balngomólóm blaman zitül, blaman pamkolpam, blaman bóktan pamkolpam, akó blaman bwób-bwób pamkolpam. ⁸ Blaman pamkolpama, nidi nyabendako ini tüpdü akó nibiób ngi wibalómórrón kokeko amkarrón [Sip] Kupoan pebadó bwób zitüldügab, sab ene nurr lar ótók kwarile.

⁹ Darrü oloman ne güblang asi nóma namüli, wa ki turkrürru.

¹⁰ Darrü olom ne tümün müótüdü ódódóm nóma bóktórre,
oya wata sab idódrre.

Darrü olom ne бүдүлүмүкү амкалом nóма bóktórre gazirr turriki,

oya wata sab gazirr turriki emkórre.

Da we ngarkwatódó, Godón pamkolpama karkukus ki bórrang koralón müp tonarrdó akó amkoman bangundü arróbórrón ki kwarilün.

Nurr Lar Tüpdügab

¹¹ Da ka akó darrü nurr lar eserró, tüpdügabi burruande. Oya nis tugup gar namülnürri sip kupozan, a wa ma wirri atrrórrzan klamzan bóktan yarilürr. ¹² Wa ngaen-gógópan nurr laran arüangi balngomól yarilürr oya wapi. Wa akó zirrnótókóp ini tüp akó tüpan pamkolpam ene ngaen-gógópan nurr lar

ótókóm, бүдүлүмпүкү noan gao ekyenóp, ama бүтамүррүн ne kla yarilürr. ¹³ Akó ene nis ngim nurr lara wirrian tulmil tómbapón yarilürr tóba arüng amtyanóm; darrü igó [wirri tulmil] yarilürr, ur ódódóm kwitümgab ama түp, pamkolpama ilküpi asenóm. ¹⁴ Zitülkus oya ok yónürr ini wirri tulmil tómbapónóm ngaen-gógópan nurr laran wapi, wa pamkolpam ilklió бүлиón yarilürr ini түpdü nidi ngyaben kwarilürr. Wa ibü нүзазилóp godzan ingүлкүp dandang tónggapónóm ene ngaen-gógópan nurr lardó wirri ngi atenóm, gazirr turriki noan gao akyarrón yarilürr akó ama ngyaben yarilürr. ¹⁵ Oya ok yónürr ngón akyanóm ene ngaen-gógópan nurr laran ingүлкүp dandang, igósüm wa ki bóktan yarile. Akó ene igósüm arüng bóktan ki nókyerre igó, nidi ki bangórre ene ingүлкүp dandang ótókóm, wata ki ekrróne. ¹⁶ Ene nis ngim nurr lara ta blaman pamkolpam zirrnótókóp, kari akó wirri, mórrel akó elklazakoke, [leba zaget] kolpam akó leba zaget kolpamkoke nidipko, timam azebóm tibiób tutul tangdó ó tibiób müóngdü. ¹⁷ Darrü oloman ne ene timam babul nóma yarilürr, wa gaadó koke yarilürr darrü kla amiógüm ó sel ainüm. Ene timam we klama, ia ene ngaen-gógópan nurr laran ngi, ó ta ia ene namba, oya ngim nótó zamngólda. ¹⁸ [Wirri gyagүpitótók] ipüdórre: Wirri susümüri olom nótóka, wa sab ki etang ene nurr laran namba laróga, zitülkus ene go paman namba-e. Ene namba módóga: 666.

14

[Sip] Kupo akó Tóba Pamkolpam

¹ Olgabi ka yazilürrü, da módóga, ene Sip Kupo zamngólde Zaeon Pododó,* akó wankü 144,000 pamkolpam kwarilürr, wibalómórrón nibiób kwarilürr tibiób müóngdü Sip Kupoan ngi akó tóba Aban ngi. ² Olgabi ka darrü ukwóm arrkrrurrü kwitümgab, wamaka wirri naea ukwómpükü bókanda akó wamaka taren-taren maduba bóktanda. Ka ne ukwóm arrkrrurrü, inzan yarilürr, wamaka ne pamkolpama tibiób wirri darrumbirrózan kla bapuldako. ³ Akó i kúsil wórr ato kwarilürr Godón kingan mórran kla obzek kwata akó ene tokom ngyaben klamab obzek kwata akó ene [balngomól byarmarr pamab] obzek kwata. Darrü olom gaodó koke yarilürr ini wórr umul bainüm, a wata ene 144,000 pamkolpam, God tüpdügab nibiób [aurdü amanórr]. ⁴ Ini pama wata [kolkal] ngyaben kwarilürr igó pokodógabi, i kolpükü koke bazur-rulürr.† I wata ene Sip Kupo mamóandako, wa ne kwata agólda. Ibü ngibürr pamkolpamab ngorodógab aurdü amanórr akó Godón akó ene Sip Kupo ilinóp, wamaka ngaen-gógópan abüla nóma bókyanda. ⁵ Ibü taedó obae tiz babul yarilürr, ibü darrü kolae ta babulanako.

Aüd Anerru

* **14:1** Zaeon Podo: Zerrusalem ini podo kwitüdü mórranda. We kla okaka amzazilda, ene Godón gyabi wirri basirre, ngian Zerrusalem. **14:1** Okaka Amzazirrün Kla 7:3 † **14:4** Apprapórr ini alap-alap bóktana. Oya küp apprapórr módóga: Ini pamkolpama obae god koke [ótók] kwarilürr.

⁶ Olgabi ka akó kwitüm darrü anerru eserró arrmuldi, da oyaka ene Morroal Bóktan yarilürr Yesunkwata, metat ne kla yarile, blaman pamkol-pamdó büdrratóm, ini tüpdü nidi ngyabendako, blaman bwóbdügab, blaman zitüldügab, blaman bóktandógab, akó blaman pamkol-pamdógab. ⁷ Da wa wirri gyagüpi bóktanórr wagó, “Godón gum angón kwarilün akó oya ngi wirri kwitüm emngyelam, zitülkus oya ene tonarr kuri semrróne blaman pamkolpam zaz bainüm. Akó oya [ótók] koralón, tüp a pülpül, malu akó arób nóto tómbapónórr.”

⁸ Nis ngim anerrua tókyanórr igó bóktankü wagó, “Kuri tupe! Ene Babilon wirrian basirra kuri tupe,‡ blaman bwób-bwób pamkolpam nóto zirrnótókóp oyaka dabinüm kol akó pam gómól tonarr tómbapónóm, wamaka i oyanóm waen anóndako.”

⁹ Aüd ngim anerrua we tókyanórr ene nis anerruab kakóm, wirri gyagüpi bóktankü wagó, “Darrü oloma ne ene nurr lar akó oya ingülküp dandang nóma ótok yarile akó timam nóma apadóda tóba müóngdü ó ta ia tangdó, ¹⁰ da wa ta sab Godón wirri ngürsil tulmil inzan esene, wa sab ibüka ne poko tónggapóne tóba wirri ngürsil ngarkwatódó, gyaur-koke.§ Ene oloma sab ola azid aengle kolae ilangan

‡ **14:8** kuri tupe wa we poko apónda, ene wirri basirr kuri kolae sine (18:20). **14:8** Aesaya 21:9; Zerremaea 51:7-8;

Okaka Amzazirrün Kla 18:2 § **14:10** Grrik bóktane ma inzan angrirrúna: Wa ta sab Godón wirri ngürsilan waen enóne, God ne waen ekanórr nae koke yarrisarri apórrón tóba ngürsilan kübüldü.

ingülküp* urdü, gyabi anerru akó Sip Kupo, ibü wapi. ¹¹ Akó ene uran nokama ibü azid aeng bwóbdügab angürda, metat-metat. Ibü sab ngón agón babul yarile ene azid aengdógabi, irrüb a ngürr, ene nurr lar akó oya ingülküp dandang nidi ótókdako, ó idi, oya ngian timam nidi azebdako.”

¹² Da we ngarkwatódó, Godón pamkolpama karrkukus ki bórrang koralón müp tonarrdó, Godón gida bóktan poko nidi amorrandako akó Yesun amkoman nidi angundako.

¹³ Olgabi ka bóktan bómgól arrkrrurrü kwitümgab bóktande wagó, “Ini poko wialóm: ‘Bagürwóm idipako, Lodka dabyórrün nidipako akó nidi nurrbarindako errkyadógab kókó nubó.’”

Godón Samua igó bóktanda wagó, “Ó, ene amkoman! I sab ngón bagóne tibiób wirri zaget tómbapóndógabi, zitülkus ibü Godón ubi ngarkwatódó tórrmen tómbapónan küpa sab ibü munumurre kwitüdü.”

Tüpan Abül

¹⁴ Olgabi ka yazilürrü, da módóga, darrü gabülpli pülpül poko asi yarilürr, akó ene pülpül pokodó darrü olom mórrarrón yarilürr, wamaka pamkolpamab olome. Oya singüldü darrü [golde] tónggapórrón kingan müóngdur yarilürr, akó zirran abül turrik oya tangdó.

¹⁵ Olgabi akó darrü anerrua tubrranórr [Godón Gyabi Müótüdügab]. Wa wirri gyagüpi

* **14:10** kolae ilangan ingülküp: Ma müsirrga ain bóktan 9:17 ngakanke. **14:10** Aesaya 51:17; Izikiel 38:22 **14:14** Daniel 7:13

taegwarr apónórr oyaka, ene pülpül pokodó nótó mórran yarilürr wagó, “Moba abül turrik amórr, da abül,† zitülkus ene abül tonarra kuri tame; ene amkoman, ene tüpan abül gaodóma.”
 16 Da ene pülpül pokodó nótó mórran yarilürr tóba abül turrik amórrórr dudu tüpdü; módóga, dudu tüp we abülürr.

17 Olgabi akó darrü anerrua tubrranórr Godón Gyabi Müótüdügabi kwitüm, oya ta zirran abül turrik asi yarilürr. 18 Akó darrü anerrua tamórr [altadógab], ene altan ur nótó ngakan yarilürr, da wirri gyagüpi taegwarr apónórr ene zirran abül turrikpükü anerrudü wagó, “Moba abül turrik amórr, ene [grreip] tüól dakasu syepordógab ini tüpan, zitülkus oya grreip aungrirrúnako!” 19 Ene anerrua tóba abül turrik amórrórr ene dudu tüpdü, grreip dakasurr, da ibü we amanórr ene wirri grreip mor amóng bwóbdü,‡ God tóba wirri ngürsil ne amtyanda. 20 Ibü ola wapóre bail kwarilürr ene grreip mor amóng bwóbdü ene wirri basirr kalkuma. Da ne óea tolmealórr ene grreip mor amóng bwóbdügabi, igó ngarkwat kwit tungürürr, pamkolpamab tupo ngarkwatódó,§ akó igó kan olmean yarilürr, 300 kilomita ngarkwat.

† 14:15 abül wa we pokobóka apónða, pamkolpam dakasum tüpdügab. 14:15 Zo-el 3:13 ‡ 14:19 grreip mor amóng bwób wa Godón zazbainbóka apónða. § 14:20 Grrrik bóktane ma inzan angrirrúna: Óea igó ngarkwat kwit tungürürr, [osan] taedó alngomól sye ne ngarkwat amelórróna. 14:20 Aesaya 63:3; Okaka Amzazirrün Kla 19:15

15

7 Anerru akó 7 Godón Ngürsilpükü Kübül

¹ Olgabi ka akó darrü wirrian akó ilküpa baus tulmil eserró kwitüm: 7 anerru tibiób 7 wirri gum müppükü. Ini dómdóm ne klama, zitülkus Godón ngürsila sab blakóne, ene wirri gum müpa nóma tómbapórre.

² Da ka darrü kla eserró wamaka glas malua, urpükü yarrisarri apórrón, akó ka ene pamkolpam nósenarre, ene nurr lar akó oya ingülküp dandang nidi [ut-ut ninóp], akó oya ngim ne namba-a zamngólda. I blamana ap* amorrán kwarilürr, God ibü ne kla nülinóp. ³ Akó i Mosesón wórr ato kwarilürr, Godón leba zaget olom, akó ene Sip Kupoan wórr. Igó ne wórr yarilürr wagó,

“Lod, Wirrian Arüng Godóe,
marü wirrian akó ilküpa baus tórrmenako!
Blaman bwób-bwób Kingóe,
marü tórrmen tulmil dümdümako akó
amkoman!

⁴ Lod God, marü sab koke nidi gum mangónórre,
akó marü ngi sab koke nidi wirri kwitüm
emngyelnoorre?

Blamana sab ini kla tónggapórre, zitülkus ma
mobela [kolkalan].

Blaman bwób-bwób pamkolpama sab marü
obzek kwata togobe
akó marü [ótók] kwarile,

* **15:2** ap gitazan klama. Oya dokyanan syeako.
Mórrke-mórrke módóga: harp. **15:3** Bazel Tonarr 15:1
15:4 Zerremaea 10:7; Wórr Peba 86:9

zitülkus ma moba [dümdüm tonarr] tulmil kuri okaka tinarre.”

⁵ Ini elklaza kakóm, ka yazilürrü akó [Godón Gyabi Müót] ugón tapakurrün yarilürr kwitüm, ene [Palae Müót] ene 10 gida bóktan pokopükü, ne klama amtyanda wagó, God asine.

⁶ Ene 7 anerrua tübausürr ene Godón Gyabi Müótüdügab tibiób darrpan-darrpan ene wirri gum müppükü. I [tóman-koke] akó zyónan mórrkenyórr bamelórrón kwarilürr, golde tómbapórrón sas[†] bamelórrón dalgüp ngarkwat.

⁷ Olgabi darrü ene ngyaben klama ene 7 anerru darrpan-darrpan golde tómbapórrón kübül nülinóp. Ene kübül Godón ngürsili barümürrün kwarilürr, metat-metat nótó ngyabenda. ⁸ Akó Godón Gyabi Müót nokama[‡] aterrón yarilürr, Godón [wirri kómal zyón] akó oya arüngdügab. We ngarkwatódó, darrü oloman gaodó koke yarilürr Godón Gyabi Müótüdü bangrinüm, kókó ene 7 anerruab 7 wirri gum müpa nóma tómbapórrre.

16

Ene 7 Kübül

¹ Olgabi ka darrü wirri bóktan bómgól arrkrurrü [Godón Gyabi Müótüdügabi] ene 7 anerru byalde wagó, “Ogob akó ekónam Godón ngürsil ene 7 kübüldügab ama tüpdü.”

² Ngaen-gógópan anerrua wamórr, da tóba ene kübül we ekanórr tüpdü, da guman tarenan

[†] 15:6 sas beltzan mórrkenyórr pokoa. Mórrke-mórrke módóga: sash. [‡] 15:8 nokam wa amtyanda wagó, God asine.

15:8 Aesaya 6:4

gülünga tóbabótlórr pamkolpamdó, ene nurr laran timam nibiób kwarilürr akó oya ingülküp dandang nidi [ótók] kwarilürr.

³ Nis ngim anerrua tóba kübül maludü ekanórr, da ene malua óem bainürr, wamaka ne бүдүл oloman óe-e. We ngarkwatódó, blaman maludü ngyaben elklaza nurrbarinürr.

⁴ Akó aüd ngim anerrua tóba kübül ekanórr blaman tobarrdó akó aróbdó, da ene bwóba óem bainóp. ⁵ Olgabi ka arrkrrurrü ene anerru, ini tüpan nae nótó ngakanda, bóktande wagó, “Gyabi Olom, errkya nótókla akó nótó namülnürrü, ma dümdümla moba zaz baindi.

⁶ Ene amkomana, zitülkus i marü pamkolpam akó prropet okrralórr, da ibü óea tópkalórr; we ngarkwatódó, ma ibü óe nülinünüma anónóm. I gaodómako ene [kolaean darrem] azebóm!”

⁷ Akó ka bóktan bómgól arrkrrurrü ene [altadógabi] bóktande wagó,

“Ó, ene amkoman, Lod, Wirrian Arüng God, marü zaz bain amkoman akó dümdümako.”

⁸ Tokom ngim anerrua tóba kübül ekanórr abüsdü, da abüs ok yónürr pamkolpam badüngüm tóba uri. ⁹ Da abüsan urura ibü badüngürr, da i Godón ngi wirribóka amórr kwarilürr, arüng noane ini wirri gum müp balngomólóm. A i bangónóp kolae tonarrdógab byalüngüm Godka akó oya ngi wirri kwitüm amngyelóm.

¹⁰ Akó 5 ngim anerrua tóba kübül ekanórr ene ngaen-gógópan nurr laran mórran klamdó, da oya kingzan balngomól bwób tümüna ngalaorr. Pamkolpama tibiób ulit baritnóp ene wirri azid aengdógab, ¹¹ da kwitüm Godón amórr kwar-ilürr ibü wirri azid aeng akó gülüngabme, a i tibiób kolae tórrmen tómbapóndógab koke tübyalüngnóp.

¹² Akó 6 ngim anerrua tóba kübül ekanórr wirri Yuprreitis tobarrdó, da ene tobarra ukyónürr kingabkü kwat alótóm olgabi tótókóm, abüsa nólgabi banikda. ¹³ Olgabi ka aüd kolae samu nósenarre, wamaka palógako. Darrü ene kolae samua ene wirri atrrórrzan klaman taedógab tubrranórr, darrüpa ene nurr laran taedógab tubrranórr, akó darrüpa ma obae prropetan taedógab. ¹⁴ I kolae samuab prranzako, [wirri tulmil] nidi tómbapóndako, da i tótókdako kingdü ini dudu tüpdü ibü kwób asum gazirrüm Wirrian Arüng Godón wirri Ngürrdü.

¹⁵ “Tübarrkrru! Ka sab gómól pamzan tamo. Bagürwóm watóke, nótó azilda akó tóba mórrkenyórr baterrón nótóke.* Ini kwata, wa sab kakapur akó büöd koke yarile pamkolpamab obzek kwata.”†

¹⁶ Olgabi ene aüd kolae samua king kwób isurr darrü bwóbdü, ngi Arrmagedon Ibrüu bóktane.

16:10 Okaka Amzazirrün Kla 13:1-8; Bazeb Tonarr 10:21

16:12 Aesaya 11:15 * **16:15** nótó azilda akó tóba mórrkenyórr baterrón nótóke, we pamkolpambóka apónda, amkoman karrkukusi nidi bangundako. † **16:15** Yesu ini poka bóktanórr. **16:15** Metyu 24:43-44; Luk 12:39-40 **16:16** Wórr Peba 2:2

17 Dómdóm 7 ngim anerrua tóba kübül ekanórr tüp a pülpül aodó, da wirri bóktan bómgóla sidórükürr Godón Gyabi Müótüdügab, kingan mórran klamdógab, igó bóktankü wagó, “Kuri blakóne!” 18 Olgabi aon warri aman yarilürr, murruma akó taren-taren madub ongyala sidórüklürr, akó tüpa wirri arüngi mórrbaengórr. Ngaen tüpa inzan koke mórrbaengórr, pamkolpama ini tüpdü ne tonarr tóbabótórr; amkoman aipab yarilürr! 19 Babilon wirri basirra aüd ór bangónórr, akó bwób-bwób wirri basirra tübaingürr. Akó God gyagüpi zumanikürr Babilon wirrian basirr, da oya ene kübül okyanórr waene amrókrrón, Godón wirri ngürsil ne klama okaka amzazilda. 20 Blaman kaoa bamrükóp ama malu, akó blaman podoa ta inzan bamrükóp. 21 Da wirri aes pokoa, müp ama ia 30 kókó 50 kilo ngarkwat, ngupzan amil yarilürr pülpüdügab ama pamkolpamdó. I ta akó Godón ini kolae kla tónggapónde amórrnóp ini aes poko ngupdügab, zitülkus ene azid aeng kari kolae ta koke yarilürr.

17

Ene Kol Babilon akó Ene Nurr Lar

1 Olgabi darrü ene 7 anerrua, ene 7 kübül nibiób kwarilürr, kürüka tamórr. Wagó, “Yao, ka kubó marü mómtieno, God sab ene wirri

pam apyón kol* ia zaz wine, abün naedó† nóto mórrando. ² Ini tüpan bwób-bwób kinga oyaka dabinóp kol gómól tonarr tómbapónóm.‡ Akó blaman pamkolpama ini tüpdü kol akó pam gómól tonarr tómbapónónóp, wamaka i gorr gorr bainóp oya waen anóndógabi.”

³ Olgabi ene anerrua kürü ae kúdódürr Godón Samuan arüangi ama [ngüin-koke bwóbdü]. Ola ka kol oserró óe-óe nurr lardó mórrande, blaman büb kolae bóktan ngia gwarrarrón koralórr Godónkwata, akó ene nurr laran 7 singül akó 10 gar kwarilürr. ⁴ Ene kol ilulu óe-óe akó baeb óe-óe mórrkenyórr baterrón warilürr, akó gold, wirri darrem ingülküp, akó pel§ püti bairrün. Wa darrü kübül emoalórr golde tónggapórrón, ngazirr tulmil akó [kolkal]-koke tonarr amrókrrón, oya pam gómóldógabi ne klame. ⁵ Oya müóngdü ini anikürrün küp ngi wibalómórrón kwarilürr: “Babilon wirrian basirr, pam apyón kolab aip, akó ini tüpan ngazirr tulmil aip.” ⁶ Ka igó poko eserró, ene kol gorr gorr warilürr Godón pamkolpamab óe-e akó ngaen büdülümpükü nibiób okrralórr ibü óe-e,

* **17:1** pam apyón kol: Babilon pam apyón kolzano, zitülkus wa Godka kolae tonarr tómbapón warilürr akó obae god byamkün warilürr ibü [lótókóm]. Ini inzan yarilürr, wamaka kola kubó tóba müór amgütesa da kubó pam apyón kolóm baine. † **17:1** abün nae wa we klambóka apóna, ini tüpan abün pamkolpam, kantrri, akó bóktan. (17:15) Ini kolan umulbain kari kokea ibü blamandó. ‡ **17:2** kol gómól tonarr tómbapónóm: Ma müsirrga ain bóktan 2:22 ngakanke. **17:3** Okaka Amzazirrün Kla 13:1 § **17:4** pel, Mórrke-mórrke módóga: pearl. Oya kak mirria. Ene pela mirrian kak kugupidü dódórr baina, küp nólama.

zitülkus i Yesunkwata bóktan büdrrat kwarilürr pamkolpamdó.

Ka oya nóma oserró, ka karibóka-koke gübarirr aengrró. ⁷ Olgabi ene anerrua kürübóka wagó, “Ma ini elklaza basende iade gübarirr aengdóla? Ka kubó ene anikürrün küp marüka müsirrga ino ene kolankwata, akó oya ne nurr lara ódódá, ⁷ singül akó 10 gar noanko. ⁸ Ma ne nurr lar esena, ngaen asi yarilürr, errkya babula, ama burruan kari pokoa ene ngaru bapón-koke kugupidügab.* Nóma tubrrune, ene kakóm, God sab oya kolae ine. Ini tüpdü ne pamkolpama ngyabendako, bwób zitüldügab koke nibiób ngi wibalómórrónko [ngarkwat-koke arról] pebadó, sab gübarirr aengrre, i sab ene nurr lar nóma eserre, zitülkus wa ngaen asi yarilürr, errkya babula, a sab tame.

⁹ “[Wirri gyagüpitótóke] akó susumüri-i ipüdórre: Ene ⁷ singüla ⁷ podom† bórrangdako, ene kola ne mórrando. ¹⁰ I ta dakla ⁷ kingüm bórrangdako. ^{5a} kuri tübaingürr tibiób balngomól bwóbdügab, akó darrpan errkya asine, akó darrü ene kinga tótók kúsila. Da wa sab nóma tame, wa sab ae wata tugupurr tonarróm yarile. ¹¹ Ene nurr lar, ngaen asi nótó yarilürr, akó errkya babul nótóka, sab ⁸ ngim king yarile. Wa ene ⁷ kingpüküma, da sab ngyabele kókó God sab oya kolae sine.

¹² “Ma ne 10 gar nósenónóma, 10 kingüm

* **17:8** ngaru bapón-koke kugupi: Ma müsirrga ain bóktan 9:1 ngakanke. † **17:9** ⁷ podo ia aprrapórr Rrom wirri basirrbóka apónda, zitülkus Rrom ⁷ pododó mórrando.

bórrangdako, kingzan balngomól arüng koke nidi kuri yazebrre, a sab darrpan abüs küp ngarkwat balngomólóm nibiób nókyerre kingzan ene nurr larpükü dabyóndi. ¹³ Ene kingab darrpan gyagüpitótóka. I sab tibiób arüng akó balngomól arüng oya ilirre. ¹⁴ I sab wirri gazirr ngangólórre ene [Sip] Kupopükü, a ibü sab ene Sip Kupoa [ut-ut nirre], zitülkus wa wirri Lod módóga blaman lodódógab akó wa wirri King módóga blaman kingdügab, akó wankü asi korale, wa nibiób ngibaunürr akó ilianórr akó oyaka amkoman moboküpi arróbórrón nidipako.”

¹⁵ Olgabi ene anerrua akó kürübóka wagó, “Ma ne nae nósenónóma, ene pam apyón kola ne mórrando, we klamóm zamngólda, ini tüpan abün pamkolpam, bwób-bwób pamkolpam, akó bóktan pamkolpam. ¹⁶ Ma ne 10 gar nósenónóma akó ene nurr lar, i sab ene pam apyón kol alzizi amaik kwarile. I sab oya blaman elklaza umtirre akó kakapur wirre, i sab oya бүb muru olongórre akó uri tozetórre. ¹⁷ Zitülkus módóga, God ini gyagüpitótók wató ingrinürr ibü susumüridü tóba bókam bagósórrón bóktan tómbapónóm; darrpan pokodó tulmil tómbapónóm akó tibiób kingzan balngomól arüng akyanóm ene nurr lar, kókó Godón bóktana sab küppükü baine.

¹⁸ “Ma ne kol osena, we klamóm zamngóldo, ene wirrian basirr, ini tüpan blaman king nótó balngomóldo.”

18

Godón Angrirrün Bóktan Babilonón Aupüm

¹ Ene kakóm, ka darrü anerru eserró kwitümgab abindi. Oya wirri balngomól arüng yarilürr akó oya [wirri kómal zyóna] tüp blaman warri sapónórr. ² Wa wirri gyagüpi taegwarr apónórr wagó,

“Kuri tupe! Ene Babilon wirrian basirra kuri tupe!”*

Wa igó bwóbüm kuri baine, kolae samua ne ngyabendako,

akó blaman [kolkal]-koke samuab ban bwób,
akó alóng-koke póyaeab ban bwób,
akó alóng-koke akó ngazirr larab ban bwób.

³ Zitülkus módóga, blaman bwób-bwób pamkol-pama oyaka dabinóp kol akó pam gómól tonarr tómbapónóm,†

wamaka i oyanóm waen enónóp.

Ini tüpan kinga oyaka dabinóp kol gómól tonarr tómbapónóm,

akó ini tüpan selbain pama mórrelóm bainóp oya wirri darrem elklaza bu-miógdügab.”

⁴ Olgabi ka akó kwitümgab darrü bóktan bómgóll arrkrrürü, bóktande wagó,

“Kürü pamkolpam, tübaus ene basirrdügab,

* **18:2** kuri tupe: Ini we pokobóka apónnda, ene wirri basirr kulain. Ene nurr lar akó ene 10 kinga sab ene basirr kulairre, Godón angrirrün bóktan ngarkwatódó (17:16,17). † **18:3** Ma müsirrga ain bóktan 2:22 ngakanke. **18:3** Aesaya 21:9; 23:17; Zerremaea 51:7-8; Okaka Amzazirrün Kla 14:8

igósüm e sab koke barümórre oya kolae tonarrdó,
akó e sab oya azid aeng koke ipüdane.

⁵ Tübaus, zitülkus oya kolae tonarr kwób basurrünako pülpül amrran kari poko, amkoman atang-koke kolae tonarr, akó Godón kuri ngambangóle oya dümdüm-koke tonarrankwata.

⁶ God, oya darrem okya, wa ngibürrzan darrem nüliónónóp; akó darrem tumum emngyel tóba tórrmen ngarkwatódó.

Ene kübül kugupidü, wa ne kla yasarrí apónórr, oyankü akó nis ngim yasarrí apó.‡

⁷ Wa tóba ngizan wirri kwitüm amngyel warilürr, akó wa abün mórrel elklaza tumumzan ngyabelórr, oya inzan wirri azid okya akó yón gyauran ngizuta.

Zitülkus módóga, wa tóba moboküpdü igó poko bóktando wagó,
'Ka kwinzan mórrandóla kólba mórran klamdó.

Ka kóble kokela,§
akó kürü sab yón gyaur babulan yarile.'

18:4 Aesaya 48:20; Zerremaea 50:8; 51:6 **18:5** Zerremaea 51:9

‡ **18:6** Ini we pokobóka apónnda, God Babilón kolae ainüm dadan kwata, wazan ngibürrdü kolae elklaza tólbael warilürr, a ama nis ngim müpande. § **18:7** ka kóble kokela: Babilon igó bóktando wagó, wa tangbamtin-koke kokean ngyabene akó ngibürrdü kokean ngambangóle kóblezan kwarilürr, Zon ini

peba nóma wialómórr. **18:7** Aesaya 47:7-9

⁸ We zitülkusdü, oya ini azid aenga sab blamana
 darrpan ngürr togobe:
 büdül, yón gyaur, akó ku.
 Oya sab ura zudunge mengrempükü,
 zitülkus Lod God wirri arünga, oya nótó zaz
 ainda.

⁹ “Ene tüpan kinga, ngaen-gógópan oyaka
 nidi dabinóp kol gómól tonarr tómbapónóm,
 akó ngaen-gógópan wankü abün mórrel elklaza
 tumum nidi ngyabenónóp, ene kolan nokam
 nóma eserre baebde, i sab oyabókamóm yón
 gyaurdü kwarile. ¹⁰ I sab aibwóbdügab ngakan
 kwarile, zitülkus i sab gum kwarile oya azid
 aengde. I sab bóktórre wagó,

“ ‘Wa! Wa, kari kolae kokea marüka, Babilon,
 wirrian basirr;
 arüngan basirr!

Darrpan abüs küp kugupidü marü zaz aina kuri
 tómbapóne!’

¹¹ “Tüpan selbain pama sab yón kwarile akó
 sab wirri gyaur kwarile oyakwata, zitülkus
 darrü oloma myamem ibü sel elklaza koke
 bumige. ¹² We sel elklaza kwarilürr: gold,
 [silba], wirri darrem ingülküp akó pel; agurr
 akó wirri darrem mórrkenyórr, ilulu óe-óe
 mórrkenyórr, silk* mórrkenyórr akó baeb óe-óe
 mórrkenyórr; morroal siporrolzan ilang nugup,
 lar kyamülab zirrgüpi† tómbapórrón elklaza,

* **18:12** silk wirri darrem, ongang bapónan mórrkenyórra,
 darrü su müót sye-i tómbapóndako. † **18:12** lar kyamülab
 zirrgüp elephantab simbruatórrón zirrgüpako. Mórrke-mórrke
 módóga: ivory.

wirri darrem nugupi, brronze, ayane, akó morroal wibagótórrón ingülküpi‡ tómbapórrón elk-laza; ¹³ sinamon,§ spaes,* morroal ilang bóngan kla, mirr,† akó prrenkónsens;‡ waen, [olib] oel, kómal plaoa akó [wit]; [kau] akó [sip]; [os] akó [osab amorrat kla]; pamkolpam, [leba zaget] kolpamómzan nibiób sel ninóp. ¹⁴ Sab inzan bóktarrón yarile wagó, ‘Ene wirri darrem elk-laza, ma ne klamóm wirribóka nae amandóla, marü kuri mingütrre. Blaman marü ene mórrel akó arrbirrün elk-laza kolae bairrúnako, akó ma sab myamem kokean nósenónómo!’ ¹⁵ Ene selbain pama ne kla sel bain kwarilürr, oyakagab mórrel nidi bainóp, sab wirri kan bórrangle, zitülkus i sab gum kwarile oya azid aengde. I sab yón kwarile akó sab oyaka wirri gyaur kwarile, ¹⁶ akó sab bóktan kwarile wagó,
 “ ‘Wa! Wa, kari kolae kokea marüka, wirrian basirr;
 agurr akó wirri darrem mórrkenyórr,

‡ **18:12** morroal wibagótórrón ingülküp, Mórrke-mórrke módóga: marble. (Olmalab bargin mabolbóka koke apónda.)

§ **18:13** sinamon darrü nugup sopaedógabi tómbapóndako. Alo misan ngitan klama. Mórrke-mórrke módóga: cinnamon.

* **18:13** spaes morroal ilang klama, darrü India spaes nugupdügab ne kla apadódko. Mórrke-mórrke módóga: spice. Ini klama aprrapórr we spaesbóka apónda: cardamom. † **18:13** mirr nugupdügab morroal ilang idia. Mórrke-mórrke módóga: myrrh. Ene tonarr; mirr büb azid alakón kla yarilürr. Oya darrü zaget módóga: pama kubó nóma nurrótóke, oya gapódkó angrinüm we idi angangodako, zitülkus oya ilang morroala.

‡ **18:13** prrenkónsens nugupdügab móega. Ene móeg burum amzazildako. Ma kubó nóma seteno, morroal ilang simanike. Mórrke-mórrke módóga: frankincense.

ilulu óe-óe mórrkenyórr, akó baeb óe-
 óe mórrkenyórr baterrón,
 akó gold, wirri darrem ingülkü, akó pel
 püti bairrün!

17 Darrpan abüs küp kugupidü barngin-koke
 mórrela kuri kolae baine!’

“Blaman maludü but up amarru pam, buti
 agóltagól pamkolpam, akó butüdü zaget pam,
 blaman maludü zaget pam, sab wirri kan
 bórrangle. 18 I sab ene kolan nokam nóma
 eserre baebde, i sab taegwarr apórrre wagó,
 ‘Ngaen inzan wirrian basirr babulan yarilürr,
 inizane!’ 19 I sab buru tibiób singüldü zomale,
 igó poko okaka amzazilüm wagó, i wata kya
 yón gyaurdümako, akó i sab yón-gyaupükü yón
 zwamtonórrre wagó,

“ ‘Wa! Wa, kari kolae kokea marüka, wirrian
 basirr;
 butpükü isa mórrel ne bainóp,
 wirri darrem elklaza noaka barrmülürr!
 Darrpan abüs küp kugupidü wa kuri kolae
 baine!’

20 “E bagür kwarilün, blaman kwitüm nidipakla!
 E bagür kwarilün, Godón pamkolpam,
 [apostol], akó prropet!
 Zitülkus módóga, God oya kuri zaz wine, wa
 yabü kle-kle neme nangónóp.”

21 Olgabi darrü arüngan anerrua wirri
 ingülkü ipadórr, inzan kamad kla, wamaka wit
 küp ne klame amkendako, da maludü amaikürr
 bóktankü wagó,
 “Ene dadan zóngangpükü,

Babilon, ene wirrian basirra sab inzan barn-
gene tüpdü nóma tümanikórre,
akó oya sab myamem kokean oserre.

²² Wirri darrumbirrózan kla, wórr bato is, tatar-
ror, akó mobolwóm
sab myamem koke barrkrrule marü
kugupidü.

Darrü tayu olom, ia zaget tómbapónde,
sab myamem marüka kokean eserre.

Wit küp bamken kwóm
sab myamem koke barrkrrule marü
kugupidü.

²³ Zyón klaman zyón
sab myamem babulan yarile marü
kugupidü.

Sab myamem kol amiógüm ne pama kainda ó
müór amiógüm ne kola kaindo,
ibü gyagüp sab kokean barrkrrule marü
kugupidü.

Marü sab igósidi kolae mine, zitülkus marü
selbain akó bumióg pam ini tüpan wirri
ngi pam kwarilürr,
akó marü merram tulumla blaman bwób-
bwób pamkolpam ilklió bülión yarilürr.

²⁴ God oya kugupidü tóba prropetab akó tóba
pamkolpamab óe nosenóp,
akó blamanab óe, nibiób okrralórr ini
tüpdü.”

19

Kwitüm Bagürwóm

¹ Ene elklaza kakóm, ka darrü kla arrkrurrü, wamaka ne abün isa bódeandako kwitüm. Igó taegwarrkü wagó:

“Aleluya!”*

Zidbain, [wirri kómal zyón], akó arüng mibü Godónko!

² Zitülkus módóga, oya zazbain amkomana akó dümdüm.

Wa ene pam apyón wirri gómól kol kuri zaz wine,

ini dudu tüp nótó kolae yónürr tóba kolae tonarrpükü.

Wa darrem kuri yalkomóle oyaka, Babilon, zitülkus wa ibü ekrralórr, Godónkü nidi zaget kwarilürr.”

³ I akó taegwarr apónóp wagó:

“Aleluya!

Nokama oya kolae ain bwóbdügab metat-metat angürda!”

⁴ Ene 24 [balngomól byarmarr pam] akó ene tokom ngyaben elklaza wakósingül nümgünóp, da Godón [ótóknóp], tóba kingan mórran klamdó nótó mórralórr. Igó bóktankü wagó, “Amen, Aleluya!”

⁵ Olgabi darrü bóktan bómgóla sidórükürr kingan mórran klamdógab. Igó bóktankü wagó:

“Mibü God yagüram,

blaman Godón zaget pam,

oya gum-gum nidi ótókdako,

ia e wirri ngi ó ta ia kari ngi amorrandakla.”

* **19:1** Aleluya, ini Ibrü bóktan oporan küp módóga: Yawe yagüram. Yawe Godón darrü ngia (Bazeb Tonarr 3:14).

[Sip] Kupoan Alongalo Kol Amióg Tóredó

⁶ Olgabi ka igó arrkrrurrü, wamaka pamkol-pamab ngoroa bódeanda, wamaka wirri naea ukwómpükü bókanda akó wamaka taren-taren maduba bóktanda. Igó bóktankü wagó:

“Aleluya!

Zitülkus módóga, mibü Lod, Wirrian Arüng God, balngomólda.

⁷ Mi bagürwóm akó barnginwóm kwarilo, akó mi oya ngi wirri kwitüm emngyelnórre!

Zitülkus módóga, ene tonarr kuri semrróne ene Sip Kupoan kol amióg tórem, akó oya arrearrón kola tóba kuri tómbapóne.

⁸ Oya agurr akó wirri darrem mórrkenyórr okyenóp batenóm, zyónbarran akó [tóman-koke].”

(Ene agurr akó wirri darrem mórrkenyórr ene klamóm zamngólda, Godón pamkolpama ne dümdüm tórrmen tómbapóndako.)

⁹ Olgabi ene anerrua kürü kyalórr wagó, “Ini poko wialóm: ‘Bagürwóm idipako, God nibiób ngibaunürr ene Sip Kupoan alongalo kol amióg tóredó.’” Wa akó bóktanórr wagó, “Ini ne bóktan oporko, Godón amkoman bóktan oporako.”

¹⁰ Olgabi ka wakósingül nülkamürrü oya wapórdó, oya ótókóm. A wa ma kürü kyalórr wagó, “Ene poko tónggapón-gu! Ka Godónkü zagetdóla, wata mazan akó ngibürr amkoman bangun zonaretalzan, Yesun amkoman bóktan nidi amoandako, Yesu ne poko

pupo tinóp.† E wata Godón ótók kwarilün! Zitülkus módóga, Yesu ne amkoman bóktan pupo tinóp, wa pamkolpam gaodó baina [prropetzan bóktanóm].”

Nótó Mórran Yarilürr Gabülpli [Os] Kwitüdü

¹¹ Olgabi ka kwitüm bwób eserró tapabakurrün, da módóga, gabülpli os asi yarilürr kürü obzek kwata. Oya kwitüdü nóto mórran yarilürr, oya ngi igó yarilürr wagó, Amkoman Moboküp akó Amkoman. Wa dümdüm kwata zaz baina akó gazirra.

¹² Oya ilküp nis ur ulitzan namülnürri, akó oya singüldü wa abün kingab müóngdur bamelórrón yarilürr. Darrü ngi wialómórrón yarilürr oyaka, darrü olom umul-kók yarilürr, wata wa tüób umulürrün ne klambóka yarilürr.

¹³ Wa óedó anggóbórrón tumum mórrkenyórr baterrón yarilürr, da oya ngi módóga: Godón Bóktan. ¹⁴ Kwitüm gazirr pama oya mamóan kwarilürr, gabülpli os kwitüm mórrande,

akó agurr akó wirri darrem mórrkenyórr bamelórrón, gabülpli akó tóman-koke. ¹⁵ Oya taedógab zirran gazirr turrika tubrranórr, da ini klame wa sab blaman bwób-bwób pamkolpam kolae nirre. Wa sab ibü wirri arüngi balngomól yarile ayan tupuru-i, gyaur-koke. Wa sab ene [grreip] wapóre nilórrre, ene grreip mor amóng bwóbdü‡, Wirrian Arüng God tóba ngürsil

† **19:10** Yesun ne amkoman bóktan pupo tinóp, Mórrke-mórrke módóga: testimony of Jesus. Darrü küp módóga: pamkolpama ne bóktan büdrratódako Yesunkwata. ‡ **19:15** grreip mor amóng bwób: Ma müsirrga ain bóktan 14:19 ngakanke.

ne amtyanda. ¹⁶ Oya mórrkenyórrdü akó oya waurdü ini ngi wialómórrón namülnürri: “Wirri King blaman kingdügab, akó wirri Lod blaman lodódógab.”

¹⁷ Olgabi ka darrü anerru eserró, abüsdü zamngólde, wirri gyagüpi nótó taegwarr apónórr blaman póyaedó nidi armul kwarilürr pülpüldü wagó, “Togob a kwób tóbazen Godón wirri garrirrwómankü, ¹⁸ ibü muru alóngóm, king akó gazirr pamab singüldü pam, akó arüng gazirr pamab muru, os muru akó nidi mórrandako ibü kwitüdü, akó blaman pamkolpamab muru, leba zaget kolpam akó leba zaget kolpam-koke nidipko, wirri ngi akó kari ngi is.”

¹⁹ Olgabi ka ene nurr lar akó ini tüpan king nósenarre akó ibü gazirr pam, blaman nidi kwób bazelórr darrpan pokodó, inkü wirri gazirr ngangólóm, ene gabülpli os kwitüdü nótó mórran yarilürr akó oya gazirr pam. ²⁰ A ene nurr lar akó wankü ene obae prropet darpan tonarr numigóp, kle-kle [wirri tulmil] ne prropeta okaka azazin yarilürr nurr laran wapi. Ene kle-kle wirri tulmili wa ibü ilklió bülión yarilürr, ene nurr laran timam nidi yazebóp akó oya ingülküp dandang nidi ótók kwarilürr. Ene nis arról kla nümanikóp urpükü maludü, kolae ilangan ingülküppükü§ ne klama baeb yarilürr. ²¹ Ene barre pam ene gazirr turriki ekrrónóp, oya taedógab ne turrika tubrranórr, ene gabülpli os kwitüdü nótó mórran yarilürr. Da blaman

§ 19:20 kolae ilangan ingülküp: Ma müsirrga ain bóktan 14:10 ngakanke.

póyaea ene büb muru olonglórr kókó bikóma byamrókóp.

20

Yesu Sab 1,000 Pailüm Balngomól Yarile

¹ Olgabi ka darrü anerru eserró kwitümgab abindi müpan sein sye amoarrón, gaodó nóto yarilürr ene ngaru bapón-koke kugupi* mur-rausüm. ² Wa ene wirri atrrórzan kla amiógürr, ene wa, ene ngaerrón gwara, ene [deból] akó satani nótoke, da amrókórr 1,000 pailüm.

³ Olgabi wa oya ene ngaru bapón-koke kugupidü amanikürr, mamtae murrausürr, akó timam atenórr ene mamtae tapakugum, ene igósüm, satani oya myamem kan akyan-gum bwób-bwób pamkolpam ilklió bülión-gum, kókó ene 1,000 paila ki blakórre. Ene 1,000 pail kakóm, God sab ene anerru ok ine oya agom tugupurr tonarróm.

⁴ Olgabi ka kingab mórran kla nósenarre akó nidi bobrralórr ene klamdó, da God ibü balngomól arüng nókyenóp zaz bainüm. Ka akó ene pamkolpamab samu nósenarre nibiób okrralórr singül singgalgórrón amkoman bóktananne, Yesu ne poko pupo ninóp, akó Godón bóktananne. I ene nurr lar ó oya ingülküpp dandang koke [ótók] kwarilürr akó oya timam koke yazebóp tibiób müongdü ó tibiób tangdó. God akó ibü arról sakonórr, da i Yesu Kerrisokü balngomól kwarilürr 1,000 pailüm. ⁵ (God barre büdül kolpam arróldó koke

* **20:1** ngaru bapón-koke kugupi: Ma müsirrga ain bóktan 9:1 ngakanke. **20:2** Bwób Zitül 3:1; Okaka Amzazirrün Kla 12:9

sakonórr, kókó ene 1,000 paila nóma blakónóp.) Ini ngaen-gógópan barsin tonarr yarilürr, God abün бүдүл pamkolpam akó arróldó arsinüm. ⁶ Bagürwóm akó tibi-tibi amarrón Godónkü we isako, ngaen-gógópan barsindü nidipako. Nis ngim бүдүл an arüng babula inzan pamkolpam azebóm. A i ma sab God akó Yesu Kerrison prrist kwarile. I sab wankü balngomól kwarile 1,000 pailüm.

Satanian Dómdóm Zóngang akó Oya [Ut-ut Ain]

⁷ Ene 1,000 paila sab nóma blakórre, satani sab ugón irrune tóba tümün müötüdügabi, ⁸ da sab wame ini dudu түpdü bwób-bwób pamkolpam ilklió бүлиónüm akó amarrum dar-rpan pokodó gazirrüm. Ene blaman bwób igó ngibliandako Gog akó Magog. Ibü pam ngarkwat inzana, wamaka ne malu kabledó nóresako, ena бүрркós. ⁹ I bagólólorr dudu түpdü, da Godón pamkolpamab marrgu kal-kal yangónóp, Godón mobokүpdü wirri basirr. Da ura түbinürr kwitүmgab, da ene pamkolpam we badүngүrr. ¹⁰ Akó deból, ibü nótó ilklió бүлиón yarilürr, urpүkü maludü amaikóp, kolae ilangan ingүlkүppүkü† ne klama baeb yarilürr, ngaensingülan ene nurr lar akó ene obae prropet nis ne nümanikóp. I sab irrüb ngүrr wirri azid zwaengle metat-metat.

Godón Бүдүл Zaz Bain

20:8 Izikiel 38:2, 9, 15 † **20:10** kolae ilangan ingүlkүp: Ma müsirrga ain bóktan 9:17 ngakanke.

11 Olgabi ka wirri gabülpli kingan mórran kla eserró akó mórrarrón nóto yarilürr ene mórran klandó. Tüp akó pülpüla oya obzekdógabi ugón busorri, akó ibü myamem darrü bwób babul yarilürr burrmatóm. 12 Da ka blaman бүдүл pamkolpam nósenarre, wirri ngi akó kari ngi is, ene kingan mórran kla obzek kwata bórrangde. Darrüpa peba tapanukuóp. Da akó darrü peba tapakurr, [ngarkwat-koke arról] peba ne kla yarilürr. Olgabi God ibü zaz ninóp tibiób tórrmen ngarkwatódó, ne kla wibalómórrón kwarilürr ene nis pebadó. 13 Malua tóba бүдүл okaka sizazinürr, бүдүл akó бүдүл ab bwóba ta tibiób бүдүл okaka sizazirri. God ibü darrpan-darrpan igó zaz bain yarilürr, tibiób tórrmen ngarkwatódó. 14 Olgabi бүдүл akó бүдүл ab bwób, urpükü maludü nümaikóp. Ene urpükü malu módóga, nis ngim бүдүл. 15 Darrü oloman ngi ne wialómórrón babul nóma yarilürr ene ngarkwat-koke arról pebadó, da wa wata ene urpükü maludü amanik olom yarilürr.

21

Küsil Pülpül akó Küsil Tüp

1 Olgabi ka küsil pülpül akó küsil түп nóserró, zitülkus ene ngaen-gógópan pülpül akó түп myamem babul namülnürri. Akó myamem malu ta babul yarilürr. 2 Ka Gyabi Wirri Basirr eserró, ene küsil Zerrusalem, kwitümgabi abindi Godkagab. Ene wirri basirr arrearrón kolzan püti airrün warilürr müórankü, wa

ne pam amiógüm kaindo. ³ Olgabi ka wirri bóktan bómgól arrkrurrü ene kingan mórran klamdógab, bóktande wagó, “Sazil, Godón ngyaben marrgu errkya pamkolpampüküma, da wa sab inkü ngyaben yarile. I sab oya pamkolpam kwarile, akó wa sab tüób ola yarile inkü, akó wa sab ibü God yarile. ⁴ Wa sab blaman yarmurr norrgorre ibü ilküpdügab. Pamkolpama sab myamem koke nurrbarin kwarile. I sab myamem yón gyaurdü koke kwarile ó yóndü ó azidüdü, zitülkus ene ngaep elklaza tibiób tulmilpükü myamem sab babulan kwarile.”

⁵ Nótó mórran yarilürr ene kingan mórran klamdó, igó bóktanórr wagó, “Sazil, ka blaman elklaza küsil byóndóla!” Olgabi wa bóktanórr wagó, “Ini poko wibalóm, zitülkus ini ngambangól akó amkoman bóktan oporako.” ⁶ Olgabi wa kürüka bóktanórr wagó, “Blaman ene elklaza errkya kuri tómbapórrre. Ka Alpa akó Omegala,* Zitülkus akó Solo. Yabü blaman, naem nidipako, ka sab yabü ok ninünümo nae anónóm ene arról-gail nae aróbdógab darrem klam-koke. ⁷ Kolae nótó [ut-ut ainda], ini elklaza sab oya kwarile, akó ka sab oya God namulo, ó wa sab kürü olom yarile. ⁸ A gum nidipako Yesun mamóanom, kürü amkoman koke nidi angundako, aroam elklaza nidi tómbapóndako, kolpam бүдүлүмүкү nidi akrrandako, kolpampükü nidi utódako ibü kol ó morwal koke nidipko, merram-merram akó wapi-wapi nidi kaindako, obae god nidi [lótókdako], akó bla-

21:2 Aesaya 61:10 * **21:6** Alpa akó Omega: Ma müsirrga ain bóktan 1:8 ngakanke.

mana nidi obae tizdako, sab ene urpükü maludü ogoobe, kolae ilangan ingülküppükü† ne klama baebda. Ene wa nis ngim бүдүла.”

Küsil Zerrusalem

⁹ Darrü ene 7 anerru, ene 7 kübül nibiób kwarilürr 7 dómdóm wirri gum müppükü, kürüka tamórr akó bóktanórr wagó, “Yao, ka kubó marü mómtieno ene arrearrón kol, ene [Sip] Kupoan kol.” ¹⁰ Olgabi ene anerrua kürü kúdódürr Godón Samuan arüangi darrü wirri kwitüm pododó. Wa kürü ene Gyabi Wirri Basirr Zerrusalem kómtyanórr, kwitümgabi abindi Godkagab. ¹¹ Godón [wirri kómal zyóna] ene wirri basirr zyónan ngitan yarilürr, akó oya zyóna krrystalzan‡ [kolkal] warri bapón yarilürr, wamaka ne darrü wirri darrem ingülküpa, ngi zaspas. § ¹² Ene wirri basirr amarüksimarük angórrón, darrü wirri akó kokrrapan gri yarilürr 12 barrbün mamtaepükü. Da darrpan-darrpan anerrua bórrang kwarilürr ene 12 barrbün mamtaedó. Ola Israelón 12 zitülab ngi wibalómórrón asi koralórr ene 12 barrbün mamtaedó. ¹³ Aüd barrbün mamtae abüsa banik bwóbdübóna kwarilürr, aüd barrbün mamtae bolmüótüdübóna, aüd barrbün mamtae malubarrdóbóna, akó aüd barrbün mamtae abüsa bótao bwóbdübóna kwarilürr. ¹⁴ Ene wirri basirran gri 12 zitül ingülküpdü zamngórrón yarilürr. Ene ingülküp

† **21:8** kolae ilangan ingülküp: Ma müsirrga ain bóktan 9:17 ngakanke. ‡ **21:11** krrystal: Ma müsirrga ain bóktan 4:6 ngakanke. § **21:11** zaspas: Ma müsirrga ain bóktan 4:3 ngakanke.

zitülkusdü Sip Kupoan 12 [apostolab] darrpan-darrpan ngi wibalómórrón kwarilürr.

¹⁵ Ene kankü ne anerrua bóktan yarilürr, oya darrü ngarkwat bütanin tupuru yarilürr, golde tónggapórrón, ene wirri basirran ngarkwat, oya barrbün mamtae akó oya gri ataninüm.

¹⁶ Ene wirri basirr dudu mumu yarilürr gur-rkak bapórrón, akó oya taptap akó oya kokrrap wata darrpan ngarkwat namülnürri. Wa ene wirri basirr ataninürr ene tupuru-i. Oya kokrrap, taptap akó kwit we ngarkwat kwarilürr, 2,400 kilomita.*

¹⁷ Wa ene wirri basirran gri ataninürr, da 65 mita† kwit yarilürr. Ene anerrua we ngarkwate ataninürr pamkolpama ne ngarkwate bütanindako. ¹⁸ Ene gri zaspae tónggapórrón yarilürr, akó ene wirri basirr kolkalan golde tónggapórrón yarilürr, tóman-koke ne kla yarilürr, glaszan. ¹⁹ Ene zitül ingülküp ene wirri basirran gri lorodó, kari mor-roal agurr ingülküpi püti airrün koke kwarilürr. Ngaen-gógópan zitül ingülküp zaspae yarilürr, nis ngim zitül ingülküp ama sapaea‡ yarilürr. Aüd ngim ne zitül ingülküp ama kalsedoni§ yarilürr. Tokom ngim zitül ingülküp ama emer-

* **21:16** 2,400 kilomita, Grrik bóktane ma inzan angrirrüna: 12,000 stadia. † **21:17** 65 mita, Grrik bóktane ma inzan angrirrüna: 144 kyubit. ‡ **21:19** sapaea ongang bapón glaszan blu ingülküpa. Mórrke-mórrke módóga: sapphire. § **21:19** kalsedoni ongang bapón karibóka baeb blu ingülküpa. Ngibürr Godón Buka ma agat ngiliandako. Agat arirrküpi ingülküpa. Mórrke-mórrke módógamli: chalcedony akó agate.

ral* yarilürr. 20 5 Ngim zitül ingülküp ama sarrdoniks† yarilürr. 6 Ngim zitül ingülküp ama karrnilión‡ yarilürr. 7 Ngim zitül ingülküp ama krrisolaet§ yarilürr. 8 Ngim zitül ingülküp ama berril* yarilürr. 9 Ngim zitül ingülküp ama topaz† yarilürr. 10 Ngim zitül ingülküp ama krrisopreis‡ yarilürr. 11 Ngim zitül ingülküp ama zasint§ yarilürr. Akó 12 ngim zitül ingülküp ama ametist* yarilürr. 21 Ene 12 darrpan-darrpan barrbün mamtae pel† kwarilürr. Ene wirri basirran wirri kwat kolkal golde tónggapórrón yarilürr, tóman-koke glaszan.

22 Ka [Godón Gyabi Müót] koke eserró

* **21:19** emerral: Ma müsirrga ain bóktan 4:3 ngakanke.
 † **21:20** sarrdoniks ongang bapón óe-óe akó baeb wi-wi ingülküpa. Ngibürr Godón Buka ma oniks ngiliandako. Mórrke-mórrke módógamli: sardonyx akó onyx. ‡ **21:20** karrnilión ongang bapón óezan óe-óe ingülküpa. Ngibürr Godón Buka ma sarrdius ngiliandako. Sarrdius ur berrezan óe-óe ingülküpa. Mórrke-mórrke módógamli: carnelian akó sardius. § **21:20** krrisolaet ongang bapón aruri akó arirrküpi ingülküpa. Mórrke-mórrke módóga: chrysolite. Good News Bible ma yellow quartz ngilianda. * **21:20** berril ongang bapón glaszan bluan arirrküpi ingülküpa. Mórrke-mórrke módóga: beryl. † **21:20** topaz ongang bapón glaszan blu o aruri a arirrküpi ingülküpa. ‡ **21:20** krrisopreis arirrküpi ingülküpa. Mórrke-mórrke módóga: chrysoprase. Good News Bible ma kalsedoni ngilianda, Mórrke-mórrke módóga: chalcedony. § **21:20** zasint ongang bapón óe-óe a pugan blu ingülküpa. Good News Bible ma turrkoiz ngilianda. Ene pülpül wi arirrküpi ingülküpa. Mórrke-mórrke módógamli: jacinth akó turquoise. * **21:20** ametist ongang bapón glaszan ilulu óe-óe ingülküpa. Mórrke-mórrke módóga: amethyst. † **21:21** pel: Ma müsirrga ain bóktan 17:4 ngakanke.

ene wirri basirrdü, zitülkus oya Gyabi Müót módóga, Wirrian Arüng Lod God akó ene Sip Kupo. ²³ Ene wirri basirran myamem abüs ó melpal zyón amkün babula, zitülkus Godón wirri zyóna oya zyón apóna, akó ene ne Sip Kupo-e oya zyón klamzana. ²⁴ Bwób-bwób pamkolpama sab oya zyóndü bagólóle, akó ini tüpan kinga sab ibü mórrel ene wirri basirrdü tübarrmüle. ²⁵ Oya barrbün mamtae sab darrü simam myamem koke murrnausnórre, zitülkus irrüb ola babula. ²⁶ Sab bwób-bwób pamkolpama togobe ene wirri basirrdü oya ngi wirri kwitüm amngyelóm akó oya wirri ngi atenóm. ²⁷ Darrü tómanpükü klama sab kokean bangrine, akó darrü büódan tulmil tómbapón olom ó obae tiz olom, sab kokean bangrine. Ene wata sab we pamkolpama barrbüne, ene nibiób ngi wibalómórrónako ene Sip Kupoan [ngarkwat-koke arról] pebadó.

22

¹ Olgabi ene anerrua kürü arról-gail naepükü tobarr kómtyanórr olmeande God akó Sip Kupo ibü kingan mórran klamdógab, [kolkal] ne kla yarilürr krrystalzan.* ² Ene tobarra olmean yarilürr ene wirri basirran wirri kwat aonana. Ene tobarran nizan dorrodó, ene arról-gail nugupa zamngól warilürr. Ene nugupa 12 melpal kugupidü waon warilürr, darrü melpal go darrü obzek küp. Blaman bwób-bwób pamkolpama ene nugup pórngae alküldako tibiób

* **22:1** krrystal: Ma müsirrga ain bóktan 4:6 ngakanke. **22:1** Zekarraea 14:8

dólóng bainüm. ³ Sab myamem amórr bóktan babul yarile. Ene ne kingan mórran klame, Godón akó ene Sip Kupoan, sab wata ene wirri basirrdü yarile, akó oyankü nidi zagetódako, sab oya [ótók] kwarile. ⁴ I sab Godón obzek esenórre akó oya ngi sab ibü müóngdü kwarile. ⁵ Sab myamem irrüb babul yarile, akó sab pamkolpamab zyón amkün babul yarile, zyón klamdógab ó abüsdügab, zitülkus Lod God sab ibü zyón yarile, akó i sab kingzan balngomól kwarile metat-metat.

Dómdóm Alakón Bóktan

⁶ Olgabi ene anerrua kürüka bóktanórr wagó, “Blaman ini ne bóktanko, ngambangól akó amkomanako. Mibü Lod God, tóba Samu nóto gailda tóba prropet, tóba anerru zirrsapónórr tóba zaget pamdó okaka azazinüm, sab kari poko ne elklaza tómbapónóm kaindako.” ⁷ Yesu igó bóktanórr wagó, “Turrkrru, ka abzil kari pokola! Bagürwóm idipako, ini prropetan bóktan nidi amorrandako ini pebadó.”

⁸ Ka, Zon, arrkrrurrü akó nósenarre blaman ini elklaza. Ene elklaza arrkrru akó basen kakóm, ene anerruan obzek kwata ka wakósingül nülkamürrü oya ótókóm, kürüka ini elklaza nóto okaka tinóp. ⁹ A wa ma kürübóka wagó, “Ini poko tónggapón-gu! Ka Godón zaget olomla, mazan akó marü kamdal prropetzan, akó blamanzan, ini peban bóktan nidi mamóandako. Wata Godón ótók namülün!”

¹⁰ Olgabi wa kürü kyalórr wagó, “Ini pebadó prropetan bóktan murrausgu, igósüm pamkolpam gaodómako atangóm, zitülkus tonarra tugupurr kuri tübine. ¹¹ Dümdüm ngyabenkoke pamkolpam wata dümdüm-koke tonarr ki olngolón. Tómanpükü tulmil nidi alngóndako, wata tómanpükü tulmil ki olngolón. Dümdüm ngyaben pamkolpam, i wata dümdüm tonarr ki olngolón. Kolkał akó tibi-tibi amarrón nidipko Godónkü, i wata kolkał akó tibi-tibi amarrón ki kwarilün.”

¹² Yesu igó bóktanórr wagó, “Turrkrru, ka abzil kari pokola! Ka sab kankü simarruo ibü darrpan-darrpan darrem kla ibü aliónum, tibiób tórrmen ngarkwatódó. ¹³ Ka Alpa akó Omegala, Ngaen-gógópan akó Dómdóm, Zitülkus akó Solo.”

¹⁴ Bagürwóm idipako, tibiób mórrkenyórr nidi aguldako. Ene igósüm, ibü sab dümdüm asi yarile ene arról-gail nugupdügab alom akó ene wirri basirrdü barrbünüm, barrbün mamtaeana. ¹⁵ Kalkuma umeako - ene we isako, merram-merram akó wapi-wapi nidi kaindako, kolpam бүдүлүмүкү nidi akrRANDAKO, kolpampükü nidi utódako ibü kol ó morwal koke nidipko, obae god nidi ótókdako, akó blaman nidi ubi baindako obae tizüm akó metat nidi tiz agósdako.

¹⁶ “Ka, Yesu, kólba anerru kuri zirrapóna ini elklaza pupo bainüm marüka akó ma ini pupairrün bóktan sos pamkolpamdó zirrapónke.

Ka [Deibidün] urrpüós akó Deibidün bobat akó ene babzelan Sis Wimurr.”

¹⁷ Godón Samu akó ene arrearrón kol bóktandamli wagó, “Yao!” Nótó arrkrruda, wa ta ki bóкта wagó, “Yao!” Naem nótoќa, wa ki tam; ubi nótoќa, wa ene arról-gail nae popa ki enó, darrem-koke.

¹⁸ Ka, Zon, blaman is arüngi ikik bókrandóla ini prropetan bóktan nidi arrkrrudako ini pebadó: darrü oloma ne tumum nóma emngyele ini bóktandó, God sab oya ene wirri gum müp iline, wa ne kla pupo ninóp ini pebadó. ¹⁹ Akó darrü oloma ne darrü kla nóma irrune ini prropetan bóktandógab ini pebadó, God sab oyakagab ene dümdüm imtine ene arról-gail nugupdügab alom, akó sab ene dümdüm imtine oyakagab ene gyabi wirri basirrdü bangrinüm, ini pebadó ne kla pupo bairrünamli.

²⁰ Blaman ini elklaza nótoќ pupo baina, igó bóktanda wagó, “Ó, ka abzil kari pokola!”

Amen. Lod Yesu, yao!

²¹ Ka tóredóla, Lod Yesun [gail tonarr] bla-mandó[†] asi ki yarilün.[‡]

[†] **22:21** blamandó: Ngibürr Grik bóktane tange wibalómórrón pebadó inzan angrirrüna: blaman Godón pamkolpamdó.

[‡] **22:21** Ngibürr Grik bóktane tange wibalómórrón pebadó igó bóktan opor angrirrüna: amen.

Godón Buk
Portions of the Holy Bible in the Gizrra language of
Western Province, Papua New Guinea
Buk Baibel long tokples Gizrra long Niugini

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gizrra

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2023-02-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2023 from source files dated 22 Feb 2023

d83b2e14-c797-5499-b582-de63912ac614